

Biedrības ‘Lauku Attīstības
Partnerība’
darbības teritorijas
sabiedrības virzītas vietējās attīstības
STRATĒGIJA

2023.-2027. gadam

Sigulda, 2023

Ievads

Sabiedrības virzītas vietējās attīstības (turpmāk – SVVA) stratēģija biedrības 'Lauku Attīstības Partnerība' darbības teritorijai ir izstrādāta, lai veicinātu vietējās ekonomikas attīstību un vietējās kopienas aktivitātes pakalpojumu un sabiedrisko aktivitāšu nodrošināšanu laukos.

SVVA stratēģijas īstenošanas periods ir no tās apstiprināšanas brīža līdz 2023. – 2027.gada plānošanas perioda beigām. Stratēģija sniedz iespēju piesaistīt Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (turpmāk – ELFLA) atbalstu.

Vietējā rīcības grupa (turpmāk - VRG) - biedrība "Lauku Attīstības Partnerība" (turpmāk – LAPO) ir izveidota 2006.gadā ar mērķi veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu teritorijas attīstību Siguldas novada Siguldas, Allažu, Krimuldas, Mālpils, Inčukalna, Mores pagastos un Siguldas pilsētā, iesaistot dažādus sabiedrības slāņus sociāli ekonomisko jautājumu risināšanā. LAPO ilgtspējīgas attīstības principi ir pakārtoti ANO 'Pasauls un Vides attīstības komisijas ziņojumā "Mūsu kopēja nākotne" noteiktajam (5.pielikums).

SVVA stratēģijas ieviešana balstās uz LEADER pieeju. LEADER ir saīsinājums no "saiknes starp lauku attīstības darbībām". Kā redzams no nosaukuma, tā ir metode lauku attīstības ierosināšanai un īstenošanai vietējās lauku kopienās vairāk kā stingri noteikts veicamo pasākumu kopums. Pieredze liecina, ka ar LEADER pieeju var kardināli izmainīt lauku apvidos dzīvojošo cilvēku ikdienu. Tai var būt nozīmīga loma sen pastāvošu un jaunu problēmu novatoriskā risināšanā, un tā kļūst par sava veida "laboratoriju" vietējo spēju un prasmju pilnveidošanai un jaunu metožu pārbaudei ar mērķi atrisināt lauku kopienu vajadzības. Tā ir sniegusi vērtīgus rezultātus daudzās ES dalībvalstu lauku teritorijās, un tai var būt nozīmīga loma, palīdzot iedzīvotājiem lauku teritorijās pielāgoties mūsdienu mainīgajai realitātei.

Izmantojot LEADER pieeju, vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai paredzētas šādas aktivitātes:

1. aktivitāte „Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” ar mērķiem: 1) Uzlabot uzņēmējdarbības vidi (neietver atbalstu lauksaimniecības produktu primārai ražošanai), radot apstākļus jaunu produktu un pakalpojumu izveidei (t.sk. piedāvājot vienkāršoto izmaksu "Lauku biļete"), esošu produktu un pakalpojumu attīstībai, to realizēšana tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai, sociālai uzņēmējdarbībai, kā arī darbinieku produktivitātes kāpināšanai. 2) Radīt un labiekārtot vietējās produkcijas realizēšanai paredzēto vidi (piemēram, tirdzniecības vietas izveide), kā arī ieviest jaunus realizācijas veidus (piemēram, jauna tiešās tirdzniecības pakalpojuma izveide, īsās piegādes ķēdes), tādējādi sekmējot jaunas sadarbības formas, vietējās produkcijas atpazīstamību un patēriņu, kā arī īso piegāžu ķēžu veidošanos. Aktivitātes īstenošana sekmēs jaunu darba vietu radīšanu un esošo saglabāšanu, produktīvāk un ilgtspējīgi izmantot vietējos resursus, jaunas un inovatīvas vērtības vietējā teritorijā, digitālo risinājumu ieviešanu, sadarbību, kvalifikācijas celšanu un sociālam atstumtības riskam pakļauto personu iesaisti darba tirgū, tādējādi paaugstinot lauku teritoriju iedzīvotāju dzīves kvalitāti, uzņēmumu konkurētspēju un vietējās teritorijas sociālekonomisko attīstību, vienlaikus dodot ieguldījumu arī Latvijas Bioekonomikas stratēģijas 2030 mērķu sasniegšanā.

2. aktivitāte "Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas" ar mērķiem: 1) Atbalstīt sabiedriskā labuma projektus, lai saglabātu un veidotu kvalitatīvu dzīves vidi (t.sk. dabas un kultūras objektu sakārtošanu), nodrošinot pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, sabiedrisko aktivitāšu (t.sk. apmācību un interešu klubu, sociālo aprūpes vietu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laikā pavadīšanas aktivitāšu, "jauniešu iniciatīvas" aktivitātes) dažādošanu; 2) Stiprināt teritorijas identitāti un vietas attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgu izmantošanu (t.sk. viedo ciemu iniciatīvas), kā arī atbalstīt starpvalstu un starpteritoriālo sadarbību vietējai attīstības nozīmīgu jautājumu risināšanai. Tas veicinās sabiedrības iesaisti vietējās dabas, fiziskās, sociālā, kultūras un cilvēkkapitāla stiprināšanā, tādā veidā paaugstinot lauku iedzīvotāju drošumspēju, vietas potenciālu un pievilcību, jaunu un inovatīvu risinājumu ieviešanu (t.sk. sociālās inovācijas), arī digitālu risinājumu ieviešanu, kas var kļūt par priekšnosacījumu jaunu integrētu tūrisma, kultūras, veselības un citu saistītu pakalpojumu un produktu piedāvājuma attīstībai (t.sk. teritorijas zīmolu un klasteru veidošanos).

SVVA stratēģijas aktivitātes paredz nodrošināt vienlīdzīgas iespējas visā, LAPO darbības teritorijā esošajām, sociālajām grupām, neizceļot kādu īpaši (tostarp cilvēkiem ar invaliditāti, pirms-pensijas un pensijas vecuma cilvēkiem un cilvēkiem ar maziem bērniem u.c.) un iesaistīt jauniešus vietējās attīstības stratēģijas īstenošanā.

Informācija par SVVA stratēģijas sagatavošanu un apstiprināšanu

Dokumentu sagatavoja	Biedrības “Lauku Attīstības Partnerība” padomes priekšsēdētāja: Kristīne Ragaine-Volniano, padomes locekļi: Liona Barone, Ineta Ēriksone administratīvais vadītājs: Linards Ligeris
Dokuments apstiprināts	“Lauku Attīstības Partnerības” padomes sanāksmē

Saīsinājumi

VRG – vietējā rīcības grupa

SVVA – sabiedrības virzīta vietējā attīstība

EAV – ekonomiski aktīvā vienība

LAPO – BDR ‘Lauku Attīstības Partnerība’

ELFLA – Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

ZM – LR Zemkopības ministrija

LAD – Lauku atbalsta dienests

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

ES – Eiropas Savienība

NVO – nevalstiska organizācija (biedrība vai nodibinājums)

KLP – Kopējā Lauksaimniecības politika

ĪAD teritorijas – Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas

SVID – Stiprās, vājās puses, iespējas un draudi

Saturs

Stratēģijas kopsavilkums	5
Saskaņotība ar vietējās rīcības grupas darbības teritorijā esošo pašvaldību programmām un sasaiste ar citiem, vietējā, reģionālā un nacionālā mēroga attīstības plānošanas dokumentiem	7
1. Esošās situācijas izvērtējums	10
1.1 Darbības teritorija	11
1.1.1 Vispārējs ģeogrāfisks apraksts	12
1.1.2 Sociālekonomisks apraksts	13
1.1.3 Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums	16
1.2 Partnerības principa nodrošināšana	16
1.3. Teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums	17
1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze	21
1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums	24
2. Stratēģiskā daļa	26
2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi	27
2.2. Sasniedzamie rezultāti	28
2.3. Inovatīvu risinājumu identificēšana	29
3. Rīcības plāns	31
3.1. Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstāmās rīcības	33
3.2. Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai	37
3.3. Rīcības plāns 2023.-2027. gadam Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam intervencē "Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana"	39
3.4. Cita, ārējā finansējuma nepieciešamības novērtējums	43
4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošana un novērtēšana	44
4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošajām organizācijām	45
4.2. Papildinātības nodrošināšana ar ES kohēzijas politikas programmu 2021.-2027.gadam, un ES Atveseļošanās, un noturības mehānisma plānu	46
4.3. Projektu vērtēšanas kritēriji un kārtība, t.sk. interešu konflikta novēršana	49
4.4. Sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģija īstenošanas uzraudzība un novērtēšana	52
4.5. SVVA stratēģijas īstenošanas organizācija	53
5. Finansējuma sadales plāns	55
Pielikumi	56

Stratēģijas kopsavilkums

LAPO darbības teritorija atrodas Rīgas plānošanas reģiona teritorijā un aptver Siguldas novada Siguldas, Allažu, Mores, Mālpils, Inčukalna, Krimuldas pagastus un Siguldas pilsētu. Biedrība ir izveidota 2006.gadā ar mērķi veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu teritorijas attīstību, iesaistot dažādus sabiedrības slāņus sociāli ekonomisko jautājumu risināšanā. LAPO darbojas izmantojot LEADER pieejas principus t.sk. no "apakšas uz augšu", kad iniciatīva nāk no vietējiem iedzīvotājiem, iesaistoties savas teritorijas problēmu identificēšanā un risināšanā. LAPO LEADER pieejas principa uzdevums ir organizēt mērķtiecīgas un savstarpēji koordinētas aktivitātes lauku attīstībai, kuras rosina sabiedrību meklēt jaunus risinājumus esošajām lauku problēmām. Uzdevuma ietvaros LAPO nodrošina ES finansējuma pieejamību LAPO darbības teritorijā identificēto un risināšanai nepieciešamo problēmu risinājumiem.

LAPO darbības pieeja saskaņā ar LEADER ir balstīta uz LEADER septiņām darbības iezīmēm: 1) teritoriāla vietējās attīstības stratēģija; 2) Augšupējā pieeja; 3) Partnerattiecības starp valsts un privāto sektoru; 4) Jauninājumu atbalstīšana; 5) Integrētās un daudznozaru darbības; 6) Informācijas tīklu veidošana; 7) Sadarbība.

LAPO darbības teritorijas vīzija ir ekonomiski un sociāli aktīvas, ilgtspējīgas kopienas veidošana un nodrošināšana ar ikviena sabiedrības locekļa iesaistes iespējām.

Vīzijā ietvertās vajadzības un darbības:

- Iedzīvotājiem ir augsta drošumspeja, viņi ir izglītoti, **aktīvi**, radoši, ar augstu līdzdalību un lokālpatriotismu, veido iekļaujošu sabiedrību;
- Ir pieejamas daudzveidīgas **ekonomiskās aktivitātes** ar konkurētspējīgu produkciju un piedāvājumu, kas atbilst vietējām vajadzībām un ilgtspējības principiem;
- Esošajiem un potenciālajiem **uzņēmējiem ir** nodrošinātas **iespējas attīstīt** augstas kvalitātes, daudzveidīgus un unikālus pakalpojumu/produktu piedāvājumus, ilgtspējīgi un efektīvi izmantojot esošos dabas, kultūrvēsturiskos, sociālos resursus un infrastruktūru;
- Stiprināta kopienas **sadarbība**;
- Veicināta kopienu veidojošu, **aktīvo cilvēku piesaiste**, darbība.

Teritorijas attīstības veicināšanai ir noteikti 2 stratēģiskie mērķi:

- 1) Ekonomiski aktīvas kopienas attīstības veicināšana (M1). Atbilstoši SVVA stratēģijas stratēģiskajam mērķim paredzēta aktivitāte "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas".
- 2) Sociāli atbildīgas un aktīvas kopienas attīstības veicināšana (M2). Atbilstoši SVVA stratēģijas mērķim paredzēta aktivitāte "Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas".

Atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem, to aktivitātēm ir noteiktas 6 rīcības (R) :

- Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana (R1.1.);

- Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana (R.1.1.1) jeb 'Lauku biļete'¹.
- Lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana (R1.2.);
- Vietējās teritorijas infrastruktūras un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai (R2.1.);
- Daudzveidīgu sabiedrisko aktivitāšu pieejamība un attīstība (R2.2.);
- Jauniešu iniciatīvu aktivitātes prasmju, zināšanu un kompetences veicināšanai² (R.2.2.1.)

LAPO augstākā lēmējinstītūcija ir biedru kopsapulce, konsultatīvā lēmējinstītūcija - padome. Lai nodrošinātu partnerības principu biedrības padomē, tajā darbojas fiziskas un juridiskas personas, pārstāvot dažādas intereses no visām LAPO administratīvi teritoriālajām vienībām.

SVVA stratēģijas īstenošanas periods ir no tās apstiprināšanas brīža līdz 2023-2027 plānošanas perioda beigām. Stratēģijas ieviešanas rezultātā paredzēts veicināt vietējās teritorijas attīstību, tostarp ekonomiski, un dzīves kvalitātes uzlabošanu LAPO darbības lauku teritorijā, aktivizējot sadarbību starp nevalstisko sektoru, uzņēmējiem, valsts un pašvaldību iestādēm.

¹ Dati uz 19.05.2023.. Avots: 'Latvijas Kopējās lauksaimniecības stratēģiskais plāns 2023. – 2027.gadam', Versija 1.2.

Vienkāršotā izmaksa "Lauku biļete" tiek ieviesta saskaņā ar metodiku "Fiksētas summas maksājums - budžeta projekts - "Lauku biļete"". Tas ir budžeta projekts jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju līdz 15 000 EUR apmērā. Atbalsta saņemšanas nosacījums - izstrādāts biznesa plāns jauna produkta vai pakalpojuma radīšanai.

² Dati uz 19.05.2023.. Avots: 'Latvijas Kopējās lauksaimniecības stratēģiskais plāns 2023. – 2027.gadam', Versija 1.2.

Vienkāršotā izmaksa "Jauniešu iniciatīva" tiek ieviesta saskaņā ar metodiku "Fiksētas summas maksājums "Jauniešu iniciatīva"". Tas ir fiksētas summas maksājums jauniešu iniciatīvām saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju 6000 EUR apmērā. Atbalsts pieejams, lai nodrošinātu iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences neformālās izglītības ceļā.

Saskaņotība ar vietējās rīcības grupas darbības teritorijā esošo pašvaldību programmām un sasaiste ar citiem vietējā, reģionālā un nacionālā mēroga attīstības plānošanas dokumentiem

SVVA stratēģija tiek ieviesta saskaņā ar Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģisko plānu 2023.-2027. gadam (turpmāk – KLP SP) sekojoši:

- 1) intervencē LA 19 'Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošanu';
- 2) atbilstoši KLP SP mērķiem:
 1. SO8 '*Veicināt nodarbinātību, izaugsmi, dzimumu līdztiesību, tostarp sieviešu iesaistīšanos lauksaimniecībā, sociālo iekļaušanu un vietējo attīstību lauku apvidos, tai skaitā aprītes bioekonomiku un ilgtspējīgu mežsaimniecību*'³;
 2. Horizontālais specifiskais mērķis (XCO) '*Ar zināšanu apmaiņu, inovāciju un digitalizēšanu modernizēt lauksaimniecību un lauku apvidus un veicināt to pieņemšanu*'³.

Vienlaikus SVVA stratēģijas mērķi tiek veidoti saskaņā ar Siguldas novada Attīstības programmu 2021.–2027. gadam, kas ir pašvaldības vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā noteiktas novada vidēja termiņa attīstības prioritātes nākamajiem septiņiem gadiem, izvirzīti rīcības virzieni un tam pakārtotie uzdevumi, kurus pašvaldība sadarbībā ar iesaistītajām pusēm ir apņēmusies īstenot novada un tā iedzīvotāju labā. SVVA stratēģijai saistoša ir Siguldas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021-2045. gadam, kas ir ilgtermiņa plānošanas dokuments, kurā ir noteikts novada attīstības redzējums jeb vīzija, stratēģiskie mērķi, prioritātes, teritorijas specializācija un novada telpiskās struktūra, vērtējot novada teritorijas attīstību ilgtermiņā. Rīgas plānošanas reģiona attīstības programmā 2022.-2027.gadam paredzētie mērķi, to sasniegšanā noteiktās aktivitātes ir iekļauti SVVA stratēģijas stratēģisko un funkcionālo aktivitāšu plānošanā.

LAPO SVVA stratēģija 2023.-2027.gada plānošanas periodam ir izstrādāta, balstoties uz LAPO darbības teritorijas iedzīvotāju vajadzībām, t.sk. iedzīvotāju pausto viedokli aktuāli veiktās aptaujās, un veido sasaisti ar:

- Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.-2027. gadam;
- Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2022.-2027.gadam;
- Siguldas novada attīstības programmu 2021.-2027.gadam;
- Siguldas novada ilgtspējas attīstības stratēģija 2021. – 2045. gadam;
- Siguldas novada iedzīvotāju aptaujās izteiktajiem viedokļiem SVVA stratēģijas mērķiem un aktivitātēm 2023. – 2027.gadam.

Tā kā nav iespējams identificēt tiešu un nepastarpinātu sasaisti starp iepriekš uzskaitītajiem plānošanas dokumentiem, tad vērā tiek ņemta tā sasaiste, kurai ir visciešākā atbilstība, un tā ir sekojoša:

Mērķis (M)/ Rīcība (R)	M1 Ekonomiski aktīvas kopienas attīstības veicināšana, Aktivitātē "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas"			M2 Sociāli atbildīgas un aktīvas kopienas attīstības veicināšana, Aktivitātē "Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas"		
	R1.1. Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana	R.1.1.1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana jeb 'Lauku biļete'	R1.2. Lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana	R.2.1. Vietējās teritorijas infrastruktūras un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai	R.2.2. Daudzveidīgu sabiedrisko aktivitāšu pieejamība un attīstība	R.2.2.1. Jauniešu iniciatīvu aktivitātes prasmju, zināšanu un kompetences veicināšanai
Rezultāts (2023. – 2027.g.)						
Siguldas novada Attīstības programmas 2021. – 2027. gadam un Siguldas novada ilgspējas attīstības stratēģijas 2021. – 2045. gadam mērķis:						
SM1. Dzīves telpa ar kvalitatīvu publisko infrastruktūru, pakalpojumiem un drošu vidi	Projektu ieceres ar aprakstītu tirgus situāciju, citi pakalpojumu sniedzēji vai ražotāji LAPO darbības teritorijā, t.sk. to piedāvāto produktu vai pakalpojumu apraksti un to ietekme uz atbalstāmo darbību saņem augstāko vērtējumu projektu ieceres vērtēšanā LAPO mērķa rezultatīvais rādītājs vismaz 30 atbalstītas iniciatīvas pilnveidoti, no jauna radītiem produktiem, un pakalpojumiem.			Projektu ieceres ar norādītu projekta mērķa grupu, labuma guvēju - iedzīvotāju skaitu, kuriem projekta ieceres ieviešana ir nepieciešams saņem augstāko vērtējumu. LAPO mērķa rezultatīvais rādītājs vismaz 18 atbalstītas iniciatīvas t.sk. pilnveidotām sociālās, kultūras un dabas vides objektu sakārtošanas iecerēm, dažādotiem sabiedriskā labuma pakalpojumiem, sabiedrisko aktivitāšu darbībām (jauniešu interešu izglītības, prasmju aktivitātēm u.tml.).		
Rīgas plānošanas reģiona AP 2022-2027.gadam stratēģiskie mērķi:						
SM1. Sociāli iekļaujoša kopdzīve labklājīgās kopienās	Projektu ieceres ar norādītu projekta ieguldījumu LAPO darbības teritorijas ekonomiskajai attīstībai un vietējo vajadzību risināšanai saņem augstāko vērtējumu (Pielikums 'Vērtēšanas kritēriji 2.līmenis') Mērķa rezultatīvais rādītājs vismaz 135 atbalstītas iniciatīvas.					
SM2. Zināšanās balstīta "zaļa", inovatīva un elastīga ekonomika	Projekta ieceres, kuru īstenošana sekmēs projekta iesniedzēja mērķu sasniegšanu saistībā ar klimata pārmaiņām, pie nosacījuma, ka šī mērķa sekmēšanai projekta ietvaros novirzīts ne mazāk kā 30 % no projekta attiecināmo izmaksu kopsummas, saņem augstāko vērtējumu (Pielikums 'Vērtēšanas kritēriji 3.līmenis') Mērķa rezultatīvais rādītājs vismaz 5 atbalstītas iniciatīvas.					
SM 3. Ekoloģiski tolerants dzīvesveids un vietas						
Siguldas novada iedzīvotāju, kopienu pārstāvju, aptaujās, un 7 diskusijās izteiktajiem viedokļiem saskaņā ar LAPO SVVA stratēģijas mērķiem un aktivitātēm 2023. – 2027.gadam:						
Veicināt sabiedrības	Projektu ieceres. Kuras sekmē kopdarbību, sadarbību ar lokāliem saimnieciskās darbības					

Biedrības 'Lauku Attīstības Partnerība' darbības teritorijas sabiedrības virzītas vietējās attīstības
STRATĒGIJA 2023.-2027. gadam.

<p>iesaistīšanos vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvās, tā radot jaunas vērtības vietējā teritorijā, produktīvāk izmantojot vietējos resursus, sekmējot sadarbību un vietējo patēriņu, kā arī attīstot jaunus uzņēmējdarbības modeļus, kas paaugstina lauku teritoriju iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veicina konkurētspēju un vietējās teritorijas sociālekonomisko attīstību</p>	<p>veicējiem un atbilst LAPO darbības teritorijā identificētām vajadzībām konkurētspējīgas un kvalitatīvas dzīves, ekonomiskās vides izveidei, uzturēšanai saņem augstāko vērtējumu. (Pielikums 'Vērtēšanas kritēriji 2.līmenis'). LAPO mērķa rezultatīvais rādītājs vismaz 2 atbalstītas iniciatīvas.</p>
---	--

³ Dati uz 21.05.2023.

Avots: ZM, 'Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023. – 2027. gadam izvērtēšana

1. Esošās situācijas izvērtējums

1.1. Darbības teritorija

Līdz 2023.gadam LAPO darbības teritorija aptvēra Siguldas novadu (izņemot Lēdurgas pagastu), Sējas pagastu un Vangažu pilsētu. Aktuālās SVVA stratēģijas veidošanas laikā un stratēģijas ieviešanā LAPO darbības teritorija aptver Siguldas, Inčukalna, Mālpils, Krimuldas, Mores, Allažu pagastus un Siguldas pilsētu (1.Attēls). LAPO darbības teritorijas kopējā platība ir 864.10 km². Tajā skaitā Siguldas pilsēta 18.2 km², Siguldas pagasts 96.3 km², Mālpils pagasts 220.9 km², Allažu pagasts 156.4 km², Mores pagasts 88.9 km², Inčukalna pagasts 107.1 km², Krimuldas pagasts 176.3 km². Novadā ir deklarēti 32 973 iedzīvotāji⁴, iedzīvotāji LAPO darbības teritorijā (– 1236⁵ Lēdurgas pagasts) 31 737.

1.Attēls, 'LAPO darbības teritorija'

4 Dati uz 01.01.2023., Avots: PMLP

5 Dati uz 15.07.2023., Avots: CSP, 'RIG030. Iedzīvotāju skaits pēc valstiskās piederības reģionos, novados, pilsētās, pagastos (atbilstoši robežām 2023. gada sākumā), apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās (eksperimentālā statistika) 2000 - 2023'.

1.1.1 Vispārējs ģeogrāfisks apraksts

Rādītājs	Rezultāti	Secinājumi
Atrašanās vieta	LAPO darbības teritorija robežojas : dienvidrietumos ar Ropažu novadu, rietumos – Ādažu un Saulkrastu novadu, ziemeļos – Limbažu novadu, austrumos – Cēsu novadu, bet dienvidos – Ogres novadu.	LAPO darbības teritorija ir identificējama ar Siguldas novadu (izņemot Lēdurgas pagastu). Atrodas Latvijas centrālajā daļā, uz ziemeļaustrumiem no Rīgas pilsētas, attālums līdz Rīgai 53km. Teritorija tieši nerobežojas ar Rīgas pilsētu, tomēr valsts galvaspilsētas tuvums būtiski ietekmē sociālo un ekonomisko vidi, iespējas, tās aktivitāti. Ikgadēji palielinās teritorijas ģimeņu ar bērniem skaits, veicinot pieprasījumu pēc drošas, sakārtotas un kvalitatīvas dzīves telpas nodrošinājuma. Apdzīvotās vietas ir pie galvenajiem ceļiem un to tuvumā un pārstāv visplašāko apdzīvoto vietu spektru – pilsētu, pilsētas tipa lauku ciemu, tipisku lauku ciemu, vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību ciemu, lauku viensētas un ārpuspilsētas dzīvojamās mājas. Teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš A2 Rīga - Sigulda - Igaunijas robeža (Veclaicene) un dzelzceļa līnija Rīga – Lugaži – valsts robeža. LAPO darbības teritorija atrodas Rīgas plānošanas reģiona teritorijā. Atbilstoši Rīgas plānošanas reģiona stratēģisko dokumentu aktuālajiem datiem, Siguldas novads aizņem lielāko no plānošanas reģiona kopējās teritorijas, vidēji 30%. Savukārt LAPO darbības teritorija Siguldas novadā aizņem 864.10 km ² no 1029.9 km ² jeb 83.9% no kopējās novada darbības teritorijas. Rīgas reģions koncentrē valsts politikas, ekonomikas un kultūras attīstības virzošo lomu – raksturīgu LAPO darbības teritorijai.
Teritorija	Zemes vienību skaits novadā - 18 786 ⁶	Liela teritorijas sadrumstalotība ir vairāk piemērota sīkām, ekonomisko aktivitāti diversificējošām, darbībām vai arī tādām darbībām, kurām nav nepieciešamas lielas platības, piemēram, pakalpojumi, IT attīstība, attālinātais darbs.
Zemes lietojuma veids	Ietver mežus, lauksaimniecībā apstrādājamo zemi, ūdeņus.	LAPO darbības teritorijas lielāko daļu sastāda lauku teritorijas , t.sk. ciemi. Nozīmīgākie lauku teritoriju resursi ir meži, lauksaimniecībā izmantojamās zemes un ūdeņi. Daļu teritorijas aizņem dabas parki – Gaujas upes senleja, Gaujas Nacionālais parks, citas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas. Teritorija aptver upes un to pietekas (Gauja, Mergupe, Suda, Pēterupe). Nozīmīgu teritorijas daļu aizņem lauksaimniecībā apstrādājamā zeme. LAPO darbības teritorijas populārākā saimnieciskā darbība ir lauksaimniecība. Teritorijas lietojuma veids atbilst lauku teritorijai tās sastāvā un daudzveidībā, nodrošinot daudzpusīgu saimnieciskās darbības, brīvā laika un dzīves telpas izveides, uzturēšanas iespējas.

Rādītājs	Rezultāti	Secinājumi
Dabas un kultūras vēstures objekti	Vismaz 35 dižkoki, 12 alas, 4 gravas, 7 ūdenskritumi, 8 ĪAD teritorijas, 12 mākslas pieminekļi, 28 valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi, nemateriālie kultūras mantojumi, u.c.	Galvenie LAPO darbības teritorijas novadu sociāli ekonomiskās attīstības resursi ir dabas un kultūrvēstures objekti , kas piesaista tūristus un rada kopīgo teritorijas pievilcību kā tūristiem tā vietējiem iedzīvotājiem. Gaujas Nacionālais parks ar lielu bioloģisko daudzveidību, iežu atsegumiem, reljefa formu dažādību, avotiem, gleznainām ainavām, dabas un kultūras pieminekļiem ir LAPO teritorijas nozīmīgākais dabas tūrisma objekts. Nemateriālais kultūras mantojums – teikas un leģendas, kultūras tradīcijas, kultūras vēsturi veidojušas personības - Imants Ziedonis, Anšlavs Eglītis, Skulmes dzimtu mājas, Jānis Sudrabkalns un Leons Briedis un citi. Lībiešu kultūras mantojums, 'Siguldas spieķis' - ir tikai daļa no novada un LAPO darbības teritorijā esošajām, kultūras vēstures vērtībām. 3 vēsturisko centru kompleksi, 2 pilis, 5 muižas, baznīcas, senkapi, pilskalni, kulta vietas u.c. LAPO darbības teritorija ir bagāta ar kultūrvēsturiskiem un unikāliem dabas daudzveidības objektiem, atpazītiem nacionālā un starptautiskā vidē. Vērtīgas un ilgtspējīgas iespējas sociāli ekonomiskām, rekreācijas un saimnieciskās darbības attīstības iespējām savstarpēji integrējot sociālu un ekonomisku aktivitāšu iespējas.

1.1.2 Sociālekonomisks apraksts

Rādītājs	Rezultāti	Secinājumi
Iedzīvotāju skaits LAPO darbības teritorijā	2022. g. 30 735 ⁷ ; 2021.g. 30 427 ⁷ ; 2020.g. ⁷ 33899 2019.g. ⁷ 33726 2018.g. ⁷ 33289	LAPO darbības teritorijā, līdzīgi nacionālā līmeņa tendencēm, iedzīvotāji koncentrējas lielākajā teritorijas centrā – Siguldas pilsētā. Vairāk kā 40% LAPO darbības teritorijas iedzīvotāju savu dzīves vietu ir deklarējuši Siguldas pilsētā 49.09% (2021.g. 14 937), 46.38% (2022.g. 14 256). Lai gan kopš 1991.gada Latvijas iedzīvotāju skaits samazinās negatīva dabiskā pieauguma dēļ, LAPO darbības teritorijā 2021.gadā dzimšanas reģistrācija ir veikta par vairāk kā 8%, miršanas reģistrācija par 14% vairāk kā iepriekšējos gados. Savukārt 2022.gadā veikti 336 dzimšanas un 261 miršanas datu reģistrācijas LAPO darbības teritorijā veidojas pozitīvs dabiskais pieaugums, t.sk. iekšējās migrācijas rezultātā. Attiecībā uz iedzīvotāju iedalījumu pēc vecuma grupām ir secināms, ka darbaspējīgo iedzīvotāju skaits LAPO darbības teritorijā pārsniedz 60% no kopējā iedzīvotāju skaita. Saskaņā ar PMLP datiem, 2022. gadā teritorijā bija 19 966 darbaspējīgo iedzīvotāju (vecumā no 15 līdz 63 gadiem) jeb 67.4% . Savukārt iedzīvotāji vecuma grupā 65 un vairāk sastāda 10.26% (2022.g.), 10.21% (2021.g.), 10.07% (2020.g.), ar tendenci kopskaitam pieaugt. Teritorijā palielinās to ģimeņu skaits, kuras saņēmušas Siguldas novada pašvaldības statusu "Ģimene, kuras aprūpē ir trīs vai vairāk bērni". Līdz 2022. gada decembrim šo statusu bija

Rādītājs	Rezultāti	Secinājumi
		<p>saņēmušas vairāk nekā 600 novada ģimenes, savukārt 2021. gada decembrī to bija saņēmušas 574 ģimenes.</p> <p>Darbības teritorija aptver ne tikai 1 reģionālās attīstības centru – Siguldas pilsētu, un 7 Siguldas novada attīstības centrus- apdzīvotas vietas-ciemus. Mālpils, Allažu, Mores, Inčukalna, Gaujas, Raganas, Inciema ciemus. Tajā ietilpst mazāk pieminētas, tomēr nozīmīgas, vismaz 18 vēsturiski apdzīvotās vietas - Allažmuiža, Eglupe, Griķi, Jūdaži, Kļavas, Krustiņi, Matiņi, Meža miers, Sidgunda, Stīveri, Sunīši, Turaida, Upmalas un Vējupīte, Eglaine, Eikaži, Murjāņi, Turaidas skola u.c..LAPO darbības teritorijas sabiedrība ir vairākas komūnas, kurā katra no tām vēlas akcentēt konkrētās vides piederību, secīgi novada piederību.</p> <p>LAPO darbības teritorijas ģeogrāfiskais izvietojums Pierīgas reģionā un Vidzemes reģiona robežās, unikālais dabas resursu un kultūras vēstures, infrastruktūras klāsts ir pievilcīgs esošajiem un potenciālajiem iedzīvotājiem, īpaši ģimenēm ar bērniem izvēloties dabisku, sakārtotu un drošu dzīves telpas vidi ar darba iespējām Rīgā, Pierīgas reģionā un/vai apvienojot algotu darbu ar saimniecisko darbību, jeb pamata ienākumus gūstot saimnieciskajā darbībā.</p>
<p>EAV skaits uz 1000 iedzīvotājiem</p>	<p>2022. g. 98 ¹⁰; 2021. g. 98 ¹⁰; 2020. g. 98 ^{8, 9}; 2019. g. 100 ^{8, 9}; 2018. g. 99 ^{8, 9}</p>	<p>EAV skaits uz 1000 iedzīvotājiem LAPO teritorijā pēdējo gadu laikā ir bijis mainīgs. COVID 19 ietekmē notikušas būtiskas korekcijas – samazinājies no jauna reģistrēto uzņēmumu skaits, palielinājies saimniecisko darbību pārtraukušo uzņēmumu skaits. LAPO darbības teritorijā reģistrēto uzņēmumu skaits periodā no 2019.g. – 2023.gada jūnijam – 2019.g./135; 2020.g./83; 2021.g./99; 2022.g./79; 2023.g. 1.pusgadā/ 44. No jauna reģistrēto uzņēmumu īpatsvars ir vērojams sabiedrības ar ierobežotu atbildību juridiskās formas izvēlē. Līdzīga situācija ir konstatēta visā Latvijā. Atsaucoties uz Lursoft pētījuma datiem, 2021. gadā Latvijā reģistrēti 9227 jauni uzņēmumi, bet likvidēti 14 159 uzņēmumi.</p> <p>Lai gan nav turpināti valstiskā līmenī organizēti pētījumi par EAV rādītājiem reģionāli, tomēr kopējā Latvijas statistika par EAV rādītājiem pēdējos gados (vecuma grupā no 15 – 89 gadu vecumam) ir ar tendenci palielināties – 2021.gadā 936,5 tūkst, 2022.g. 959,3tūkst. ¹⁰</p> <p>Kopumā LAPO darbības teritorijā pēdējo desmit gadu laikā (2012.g. – 2022.g.) ir reģistrēti aptuveni 1800 jauni uzņēmumi, likvidēti 1440. Kopējā statistika liecina par pozitīvu, faktisko uzņēmumu skaita palielinājumu (+360) periodā.</p> <p>Populārākās saimnieciskās darbības nozares LAPO darbības teritorijā ir jauktā lauksaimniecība (pilna un daļēja laika primārā lauksaimniecība, mājražošana). Mazumtirdzniecība, nekustamo īpašumu joma, pakalpojumu sniegšana, būvniecība, galdniecība, ražošana u.c. ir mazāk populāras, tomēr veido nozīmīgu saimnieciskās darbības nozaru masu. ⁹</p>

Rādītājs	Rezultāti	Secinājumi
Jauniešu skaits (15-24)	2022.g. – 2819 2021.g. – 2720 2020.g. – 2711 2019.g. – 2744 2018.g. - 2865 ¹²	Balstoties uz Siguldas novada jaunatnes politikas programmas programmdokumentā minētiem datiem, 2022. gadā Siguldas novadā dzīvoja kopumā 3906 jaunieši vecumā no 13 līdz 25 gadiem. Aptuveni puse no visiem novada jauniešiem nepilngadīgas personas vecuma grupā 13-17 gadi, 28% ir 18-21 gadu vecumgrupā, un tikai katrs ceturtais 22-25 gadu vecumgrupā. Salīdzinot ar 2021. gadu, jauniešu skaits gada laikā bija palielinājies par 117 personām jeb 3%. LAPO darbības teritorija liels potenciāls ir jauniešu iniciatīvām un jauniešiem kā potenciāliem, saimnieciskās darbības veicējiem t.sk. LAPO darbības teritorijā. Līdz šim uz jauniešiem vērstu iniciatīvu organizēšana LAPO SVVA stratēģijas ietvaros ir bijusi pastarpināta. Aktuālās SVVA stratēģijas ietvaros jauniešiem paredzētās aktivitātes tiek akcentētas.
NVO skaits	2022.g. – 482 2021.g. – 469 2020.g. – 453 2019.g. – 437 2018.g. – 400 ¹¹	Kopumā novadā ir aktīvs, NVO skaita pieaugums. Ņemot vērā sabiedrības koncentrēšanos Pierīgas reģionā, aktuāla kļūst sabiedrībai aktuālo interešu kopienu veidošanās. SVVA stratēģijas tapšanas brīdī Siguldas novadā reģistrētas 482 (2023.g. 1.pusgada dati), no tām aktīvas 457 NVO. NVO īpatsvars veidojas ar kultūru, mākslu, izglītību t.sk. mūžizglītību, sportu, konkrētu vecuma interešu saistītās iniciatīvās. Atsaucoties uz SVVA stratēģiju periodā no 2015.-2022.g. saņemtajām iniciatīvām publiskā finansējuma piesaistei, NVO sektora iniciatīvas ir bijušas ļoti aktīvas, atsevišķos projektu konkursos pārsniedzot ar uzņēmējdarbību saistītu iniciatīvu konkursu apjomu. Sabiedrības līdzdarbība aktuālu jautājumu identificēšanā un risināšanā nemainīgi ir ļoti nozīmīga ilgtspējīgas vides veidošanai, un ir viena no LAPO SVVA stratēģijas prioritātēm.

6 Dati uz 01.01.2023., Avots: VZD

7 Dati uz 15.07.2023., Avots: CSP, 'Iedzīvotāju skaits pēc valstiskās piederības reģionos, novados, pilsētās, pagastos, apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās – Valstiskā piederība, Laika periods un Visas teritorijas/ 2018./ 2019./ 2020./ 2021./ 2022'.

8 Dati uz 27.06.2023., Avots LAPO, 'Ilggadējais stratēģijas novērtējums par 2022.gadu'

9 Dati uz 27.06.2023., Avots CSP, 'Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi reģionos, republikas pilsētās un novados uz 1000 iedzīvotājiem – Rādītāji, Teritoriālā vienība un Laika periods.

10.Dati uz 27.06.2023. Avots CSP, 'Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji pa vecuma grupām un pēc dzimuma – Dzimums, Vecuma grupa un Laika periods'.

11.Dati uz 27.06.2023. Avots Lursoft, 'Subjektu reģistrācijas dinamika sadalījumā pa tiesiskajām formām, Siguldas novads'

12.Dati par jauniešu skaita izmaiņām Siguldas novadā. Avots 'Siguldas novada jaunatnes politikas programma 2023-2028'

1.1.3 Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums

Vēsturiski LAPO dibināšanas pirmsākumi ir lauku sabiedrības veicinātā iniciatīvā. Lauku saimnieki, atsevišķi kopienu sabiedrības līderi no pagastu, ciemu tā laika centriem (šobrīd Siguldas novads) un Allažu pagasta tā laika administrācija iniciēja LEADER idejas iedzīvināšanu Siguldas un tā kaimiņos esošajos novados (Saulkrastu, Inčukalna, Krimuldas, Mālpils, Ropažu). No dibināšanas pirmsākumiem līdz šodienai LAPO biedru un padomes lokā joprojām darbojas atsevišķi dibinātāji, pārstāvot pamatā lauku kopienas, lauku sabiedrībai aktuālos jautājumus. LAPO biedru īpatsvars ir lauku teritorijas iedzīvotāji – lauku uzņēmēji, zemnieku saimniecības, individuālie komersanti, ģimeņu saimniecību pārstāvji, aktīvi kopienu līderi, NVO un lauku attīstībā nozīmīgi pakalpojumu sniedzēji (krāj-aizdevu sabiedrība, lauku un lauksaimniecības konsultāciju sniedzēji). Galvenokārt pateicoties aktīvai un ilggadējai LAPO biedru iesaistei lauku teritorijas konkurētspējas veicināšanā un atgriezeniskas saites uzturēšanā LAPO darba uzdevumu pilnveidošanā, LAPO SVVA stratēģijas mērķi, aktivitātes ir cieši saistītas ar lauku iedzīvotājiem, sabiedrībai aktuālu risinājumu piesaisti vēl ilgtspējīgākai un aktīvākai kopienas veidošanai.

LAPO darbības teritorijas platība un iedzīvotāju skaits ir piemērots vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai. Visai LAPO darbības teritorijai ir līdzīgi attīstības mērķi, kas ietverti arī novada un plānošanas, un reģiona attīstības plānos. Teritoriju vieno ceļu tīkls un atrašanās Gaujas Nacionālajā parkā, atrašanās Rīgas pilsētas un Vidzemes reģiona sociālekonomiskās ietekmes apgabalā. Visā teritorijā ir daudz dabas un kultūrvēsturisko objektu. Minētais rada plašas iespējas nodarbinātībai, pakalpojumu pieejamībai, brīvā laika pavadīšanai un dzīves vides izveidei, ģimeņu veidošanai un aktīvai saimnieciskajai darbībai.

Vēsturiskie LAPO izveides pirmsākumi, sakņojoties sabiedrības virzītā iniciatīvā līdzīgi vienai no LEADER pieejām 'no apakšas uz augšu', ir saglabājusi un turpina iedzīvināt lokālo resursu un sabiedrības vajadzību/iespēju attīstību.

1.2 Partnerības principa nodrošināšana

LAPO ir 38 biedri (periodā no 2015. – 2022./ 18), no kuriem 17 ir juridiskās personas, tai skaitā 1 novada pašvaldība un 21 privātpersonas. LAPO biedru saraksts (01.11.2022.) pieejams 1. pielikumā. Biedru sastāvā ir pārstāvji no visām septiņām, LAPO administratīvi teritoriālajām vienībām. Ir pārstāvēts plašas sabiedrības loka intereses – jaunieši, pensijas vecuma cilvēki, interešu izglītība, aktīva brīvā laika daudzveidīga organizēšana t.sk. profesionāli, kultūras un sabiedrībai aktuālu sociālo pakalpojumu organizatori t.sk. lauku attīstībā vadoši pakalpojumu sniedzēji, finanšu pakalpojumu sniedzēji, esoši un potenciāli uzņēmēji, kopienu līderi. LAPO biedru loks aptver visu LAPO darbības teritorijas. Ir nodrošināta LAPO pamata mērķa īstenošana – 'veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu teritorijas attīstību, iesaistot dažādus sabiedrības slāņus sociāli ekonomisko jautājumu risināšanā'.

VRG LAPO augstākā **lēmējinstītūcija** ir biedru kopsapulce. Tajā piedalās visi LAPO biedri, ikgadēji tiekoties un lemjot par aktuālo, t.sk. stratēģiskos jautājumus.

LAPO pārvaldes institūcija ir Padome, kas sastāv no 10 kopsapulces ievēlētiem biedriem (padomes saraksts 2. pielikumā): 10% padomes locekļu pārstāv valsts vai pašvaldības

iestādes, 90% ir privātpersonas un juridiskas personas. Padomē ir privātpersonas, kas pārstāv lauksaimnieku, lauku sieviešu un jauniešu intereses, ar lauku attīstību un uzņēmējdarbības veicināšanu saistītus pakalpojuma sniedzējus, pašvaldību u.c..

Padome regulāri (vismaz reizi ceturksnī) tiekas, lai analizētu SVVA stratēģijas efektivitāti, darbības teritorijas aktualitātes lauku attīstības jautājumos, apspriestu pieejamos un nepieciešamos pakalpojumus, definētu risināmos jautājumus un prioritātes, uz kurām jākoncentrē uzmanība tuvākajā laika posmā t.sk. pilnveidojot SVVA stratēģiju.

1.3 Teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums

SVVA stratēģijas SVID izvērtējums tapis, balstoties uz LAPO Padomes vērtējumu caurskatot līdzšinējo SVVA stratēģiju periodam no 2015.-2020.gadam. 2023.gada jūnijā organizētas 'ideju darbnīcas' un tikšanās ar LAPO darbības teritorijas pagastu iedzīvotājiem ietvaros ir pārrunāta līdzšinējā SVVA stratēģijas SVID, ir ņemtas vērā 'ideju darbnīcu' un aptaujas anketu saturā akcentētās jomas, problēmu jautājumi. 2023.gada 'ideju darbnīcu' un aptaujas anketu rezultātu apkopojums no 22.-24.lpp.. Rezultātā ir aktualizēta SVVA stratēģijas SVID analīze:

IEKŠĒJIE FAKTORI

	STIPRĀS PUSES (S)	Ko tas nozīmē?	Secinājumi - kas jā dara, lai izmantotu stiprās puses?
S 1	Nozīmīgi dabas un kultūrvēstures objekti, arheoloģijas pieminekļi, mežu resursi	Pastāv augsta nozīmīgu dabas un kultūrvēstures objektu, arheoloģijas pieminekļu koncentrācija, kas piesaista lielu skaitu tūristu. Vietējiem iedzīvotājiem tiek piedāvāts plašs brīvā laika pavadīšanas un teritorijas izziņas iespēju klāsts.	Jāpaplašina vietējā tūrisma piedāvājums, iekļaujot visu LAPO darbības teritoriju. Jāveido komplekss atpūtas un izziņas piedāvājums un atpazīstamība. Jāstiprina uzņēmējdarbība, lai paplašinātu noietu vietējiem produktiem, kā arī pakalpojumiem, kas iedzīvotājiem rada papildu ienākumus. Efektīvi jāizmanto vietējie resursi daudzveidīgu sabiedrisko aktivitāšu nodrošināšanai vietējiem iedzīvotājiem. Ilgtspējīga dabas resursu apsaimniekošana un pielāgošana sekmēs teritorijas ilgtspēju, t.sk. atjaunojamo energoresursu izmantošanu
S 2	Rīgas areāla sociāli ekonomiskā ietekme	Rīgas tuvums, radiālās maģistrāles, kas šķērso LAPO darbības teritoriju, nodrošina dažādas uzņēmējdarbības iespējas, labu teritorijas un arī tirgus sasniedzamību gan izmantojot Rīgu, gan arī tranzīta plūsmu.	Jāatbalsta sīko un mazo uzņēmumu izveide, attīstība un darbības dažādošana (t.sk. pašnodarbinātības attīstība), kas balstīta uz vietējo resursu ilgtspējīgu nostiprināšanu, atjaunošanu un izmantošanu. Jāizveido un jāattīsta uz vietējo iedzīvotāju, Rīgas un tranzīta vajadzībām balstīts produktu un pakalpojumu piedāvājums, t.sk. eksporta spējīgu
S 3	Aktīvas NVO un interešu grupas, kas nodrošina sabiedriskās aktivitātes	Iespēju veidoties jauniem NVO un interešu grupām, spēcīgiem pašdarbības un interešu kolektīviem, augošas iespējas sporta un labsajūtu veicinošu aktivitāšu attīstībai.	Jāuzlabo esošo sabiedrisko aktivitāšu kvalitātes, to atpazīstamība un pieejamība, tādā veidā palielinot arī iedzīvotāju līdzdalību, interesi veidot jaunus, kopienu saliedējošus un kopienai aktuālus vajadzību risinājumus

Biedrības 'Lauku Attīstības Partnerība' darbības teritorijas sabiedrības virzītas vietējās attīstības
STRATĒGIJA 2023.-2027. gadam.

S 4	Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvas	Teritorijā darbojas un veidojas sociālie uzņēmumi, kas uzlabo sociālo vidi, tai skaitā veicina nodarbinātību, nodrošina kvalitatīvu interešu izglītību.	Jāspēcina sociālās uzņēmējdarbības attīstība, īpaši lauku teritorijās.
	VĀJĀS PUSES (V)	Ko tas nozīmē?	Secinājumi - kas jādara, lai novērstu vājo pušu ietekmi?
V 1	Ierobežoti finanšu resursi vienmērīgai teritorijas attīstībai	Ir identificētas daudzas vietējās vajadzības, kuru īstenošanai nepietiek publiskā finansējuma maza mēroga infrastruktūras izveidei un attīstīšanai, t.sk. pulcēšanās vietu izveidei, uzlabošanai, atjaunošanai	Jāiegulda ELFLA investīcijas vietējā infrastruktūrā un uz vietējām vajadzībām balstītās aktivitātēs, kas netiek finansētas no citiem finanšu avotiem, bet ir būtiskas teritorijas līdzsvarotai attīstībai. Prioritāri jāveic ieguldījumi lauku teritorijās.
V 2	Zems ekonomiski aktīvo, no jauna izveidoto vienību skaits	Ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaits pēdējos gados, saistībā ar COVID-19, veido tendenci samazināties pēdējos gados.	Jānodrošina daudzveidīgs atbalsts iedzīvotājiem, kas vēlas uzsākt uzņēmējdarbību. Īpaša uzmanība ir jāpievērš esošo uzņēmēju, īpaši māsaimniecību un ģimenes uzņēmumu spēcīnāšanai, konkurētspējas nodrošināšanai. Jaunu ekonomiski aktīvo tirgus vienību veidošanās atbalstīšana, lai radītu jaunus produktus un pakalpojumus un uzlabotu nodarbinātību.
V 3	Liela teritorijas sadrumstalotība	Salīdzinoši lielais zemes vienību skaits LAPO darbības teritorijā norāda, ka pastāv daudz sīku māsaimniecību un saimniecību. Tas nerada iespēju zemnieku saimniecībām paplašināt savu darbību un ierobežo to konkurētspēju lauksaimniecības tirgū.	Jānodrošina atbalsts sīkām ekonomisko aktivitāti diversificējošām darbībām vai darbībām, kurām nav nepieciešamas lielas platības, piemēram, pakalpojumi, IT attīstība, attālinātais darbs, lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība, mājražošana, sadarbība un savstarpēja tīklošanās produktu/pakalpojumu noieta veicināšanai, konkurētspējas spēcīnāšanai.
V 4	Nepietiekama sabiedrisko aktivitāšu pieejamība un kvalitāte	Daudzas sabiedrības aktīvās grupas īsteno aktivitātes vietējiem iedzīvotājiem, tomēr to pieejamība joprojām ir nepietiekama, kā arī nav pietiekama materiālā bāze un pulcēšanās vietas kvalitatīvam darbam, īpaši lauku teritorijās. Svarīga ir sabiedrības novecošanās jeb īpatsvara veidošanās sabiedrības daļā pirms pensijas un pensionēšanās grupā.	Jānodrošina atbalsts daudzveidīgām sabiedriskajām aktivitātēm, ko īsteno iedzīvotāju grupas. Ir jāveicina sabiedrisko aktivitāšu dažādošana lauku teritorijās. Jānodrošina aktivitāšu pieejamība visā LAPO darbības teritorijā, kā arī jāatbalsta vides pieejamības uzlabošana iedzīvotājiem ar ierobežotām kustībām. Īpaša uzmanība jāpievērš jauniešu, pirms pensijas un pensionēšanās vecuma interešu un savstarpējās pieredzes apmaiņas aktivitāšu pieejamības iespējām.
V 5	Vāja vides pieejamība vietējiem pakalpojumiem	Daudzviet ir nesakārtoti objekti un teritorijas, kas negatīvi ietekmē kvalitāti un pieejamību pakalpojumiem, kas saistīti ar dabas, kultūras, sociālo vidi. Ne mazāk svarīga ir LAPO darbības teritorijā identificēta	Jānodrošina atbalsts dabas, kultūras un sociālas vides objektu izveidei un sakārtošanai, tādā veidā sekmējot vietējo pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu un pieejamību. Jāveicina brīvā laika un interešu izglītības aktivitāšu iespējas, īpaši ciemu un apdzīvoto vietu teritorijās.

		ciemu teritorija, kļūstot par mājvietu ģimenēm ar bērniem, kur ikdienā darba pienākumi tiek veikti ārpus LAPO darbības teritorijas.	
V 6	Vāja vietējo produktu un pakalpojumu (t.sk., sabiedriskā labuma) atpazīstamība	Lai gan ir veiktas nozīmīgas publiskā finansējuma investīcijas, ir nepietiekama projektu rezultātu publicitāte un patiesa rezultātu pieejamību vietējai sabiedrībai. Tāpat ir vāja savstarpēja tīklošanās un sadarbība, t.sk. vietējo produktu noieta pieejamība.	Jāveic pasākumi, kas sekmē gan informācijas izplatību par projektiem un to rezultātiem, gan jāpārdomā izveidoto vietu darba laiks, kontaktinformācija un veidi kā veicināt komunikāciju starp projektu īstenotājiem un rezultātu izmantotājiem – vietējo sabiedrību. Tāpat ir jāveicina projektu iesniedzēju savstarpēja tīklošanās un sadarbības iespējas, nodrošinot interesentiem nepieciešamās informācijas, t.sk. kontaktu informācijas, pieejamību.

ĀRĒJIE FAKTORI

	IESPĒJAS (I)	Ko tas nozīmē?	Secinājumi - kas jā dara, lai attīstītu iespējas?
I1	Atbalsts LAPO darbības teritorijas kopienu līderiem (t.sk. jauniešiem), kas darbojas (ienāk) teritorijā	Vietējo iedzīvotāju aktivitāte lielākoties balstās uz kopienu līderu darbu. Jauni līderi, kas ienāk teritorijā, sekmē arī jaunu attīstības iniciatīvu ienākšanu. Esošo kopienu līderu spēcīgāšana var veicināt kopienas saliedētību, efektīvāku informācija apmaiņu.	Jānodrošina kopienu līderu atpazīstamība un publiski jānovērtē to paveiktais darbs. Jāsekmē līderu tīklošanās un pieredžu apmaiņas, kā arī, iespēju robežās, jākompensē viņu izdevumi, kas rodas strādājot sabiedrisko aktivitāšu labā.
I2	Jaunu, inovatīvu, radošu uzņēmējdarbības ideju ģenerēšana un iedzīvināšana	Lai arī teritorijā ir augsts uzņēmējdarbības potenciāls, tomēr ir nepieciešamas jaunas, radošas idejas, kas var tikt attīstītas, balstoties uz vietējiem resursiem, un var radīt papildus ienākumus teritorijā.	Jāsekmē sadarbība ar skolām, jauniešiem, rīkojot biznesa ideju konkursus, attīstot skolu uzņēmumu aktivitāti. Jārīko biznesa ideju ģenerēšanas nometnes, kur tiek piesaistīti radoši cilvēki arī ārpus LAPO darbības teritorijas. Jānodrošina starta kapitāla iespējas labāko biznesa ideju īstenošanai.
I3	Sadarbības saišu stiprināšana LAPO darbības teritorijā	Iedzīvotāju sadarbības spēcīgāšana apkaimēs (ciemos), sadarbība starp vietējām iniciatīvu grupām no dažādām LAPO teritorijām, sadarbība starp uzņēmējiem (īpaši, mājražotājiem un mazajiem uzņēmumiem) un pašvaldībām var sekmēt efektīvāku vietējo resursu izmantošanu, pieredžu apmaiņu dzīves kvalitātes un vietējās ekonomikas attīstībai. Īso piegādes ķēžu aktivitāšu attīstība spēcīgās kopienu potenciālu un ilgtspēju.	Jāsniedz atbalsts iniciatīvām ciemu teritorijās, kas sekmē iedzīvotāju iniciatīvu grupu izveidi, īpaši teritorijās, kur tādas nepastāv. Aktīvāk jāiesaista LAPO biedri kopīgu aktivitāšu īstenošanā, informācijas un pieredžu apmaiņas nodrošināšanā, sekmējot visas LAPO darbības teritorijas pārklājumu. Jāsniedz atbalsts vietējo uzņēmēju tīklošanās, t.sk. īsās piegādes ķēdes aktivitātēm, kas var sekmēt arī turpmāku kooperāciju, sadarbību. Jāpopularizē LAPO darbība.
I4	Vietējā finansējuma akumulēšana un piesaiste teritorijas attīstībai	Iedzīvotāju vajadzību ir daudz vairāk par pieejamajiem finanšu resursiem. Tāpēc to akumulēšana vietējā līmenī un piesaiste teritorijas attīstībai var	Jāatbalsta vietējo krājaizdevu sabiedrību un kopienu fondu veidošanās un attīstības iniciatīvas. Jāveido vai jāaktivizē pašvaldību atbalsta

		radīt jaunas vērtības, kas nepieciešamas iedzīvotājiem un sekmē vietējās ekonomikas attīstību.	iniciatīvas iedzīvotāju vajadzībām.
I5	Ārējā finansējuma piesaiste teritorijas attīstībai	Iedzīvotāju vajadzību ir daudz vairāk par pieejamajiem finanšu resursiem. Tāpēc ir jāpiesaista ārējais finansējums, kuru investējot LAPO darbības teritorijā, var radīt jaunas vērtības, kas nepieciešamas iedzīvotājiem un sekmē vietējās ekonomikas attīstību.	Jāsekmē papildu finansējuma piesaiste no citām ES programmām un fondiem.
I6	Pieaugošs tirgus pieprasījums pēc inovatīviem produktiem un pakalpojumiem, kā arī augstas kvalitātes un veselīgiem pārtikas produktiem, atbalstot vietējos ražojumus.	Tirgū esošais piedāvājums nepilnīgi apmierina pieaugošo pieprasījumu, kā arī nepietiekami efektīvi tiek izmantoti vietējie resursi iedzīvotāju vajadzībās balstītu jaunu produktu un pakalpojumu radīšanā.	Jāpārskata esošo produktu un pakalpojumu piedāvājums, sekmējot to pilnveidi un paplašinot noietu.
	DRAUDI (D)	Ko tas nozīmē?	Secinājumi - kas jā dara, lai novērstu draudu ietekmi?
D1	Iedzīvotāju ekonomiskajām un sociālajām vajadzībām neatbilstoša infrastruktūra	Pateicoties nepietiekami attīstītam sabiedriskajam transportam, kā arī samazinoties ceļu kvalitātei, tiek ierobežota iedzīvotāju mobilitāte, nokļūšanai uz darbu, mājām, pakalpojumu sniegšanas vietām. Palielināta slodze uz esošo infrastruktūru, neveicot to pienācīgu uzturēšanu un attīstību, var būtiski palielināt pakalpojumu, produktu izmaksas, kas savukārt samazina investīciju efektivitāti un ietekmē naudas plūsmu, kā arī var radīt apdraudējumus iedzīvotāju drošībai. Neilgtspējīga infrastruktūras apsaimniekošana var radīt arī vides piesārņojuma un vietējo resursu noplicināšanas draudus.	Jāveicina pakalpojumu, telpu un aprīkojuma koplietošanas iniciatīvu attīstība, piemēram, ciema koplietošanas auto, multi-funkcionālie centri u.tml. Jāattīsta iespējas izmantot pakalpojumus attālināti. Pašvaldībām nepieciešamas adekvātas investīcijas vietējās infrastruktūras uzturēšanā un attīstībā, plānojot vietējās ekonomikas un sabiedrisko aktivitāšu attīstības tendences. Jāsekmē ilgtspējīgas saimniekošanas principu īstenošanu uzņēmējiem, NVO un pašvaldībām.
D2	Priekšfinansējuma un apgrozāmo līdzekļu trūkums uzņēmējiem (īpaši jauniešiem)	Lai uzņēmēji īstenotu vietējās ekonomikas veicināšanas projektus, nepieciešams nodrošināt priekšfinansējumu. Tomēr mazajiem uzņēmējiem, mājražotājiem un, īpaši, jauniešiem- šādi apgrozāmie līdzekļi nav pieejami.	Vietējā kopienā vai valstī kopumā ir jārisina jautājums, kā uzlabot situāciju ar apgrozāmo līdzekļu aizdošanu uzņēmējdarbības uzsākšanai mazajiem uzņēmējiem, īpaši jauniešiem t.sk. īpašu atbalsta programmu dotāciju, grantu formā pieejamību.
D3	Resursu trūkums sabiedriskā labuma projektu rezultātu uzturēšanai	Tā kā sabiedriska labuma projektu rezultātu uzturēšanai projekta īstenošanās nedrīkst saņemt finansējumu no klienta, NVO, kas neveic saimniecisko darbību, bez pašvaldības vai sabiedrības atbalsta, apdraud projektu ilgtspēju.	Jānodrošina maksimālais atbalsts sabiedriskā labuma projektiem. Vietējā līmenī jārisina jautājums par tādu sadarbības modeļu izveidi, kur vietējā kopiena vai pašvaldība, uzņemas uzturēt sabiedriskā labuma projektu rezultātus un līdzfinansēt to radīšanu.

D4	Iedzīvotāju skaita krasa samazināšanās	Neveiksmīgu politisku, ekonomisku vai sociālu situāciju rezultātā iedzīvotāju skaits teritorijā būtiski samazinās vai koncentrējas lielākajos attīstības centros. Tādā veidā investīcijas infrastruktūrā kļūst neefektīvas.	Proaktīvi jāīsteno aktivitātes, kas veicina teritorijas pievilcību, kā arī sekmē jaunu iedzīvotāju ienākšanu teritorijā, ja to atļauj vietējo resursu kapacitāte. Uzmanība jāvērs uz jaunu ģimeņu ar bērniem vides pielāgošanu, attīstību.
----	--	---	--

1.4 Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze

Pamatojoties uz SVVA stratēģijas 2016.-2022. gadiem īstenošanas rezultātu analīzi, iedzīvotāju, projektu īstenošanu aptaujām un intervijām, kā arī 2023. gada 7 iedzīvotāju ideju darbnīcām

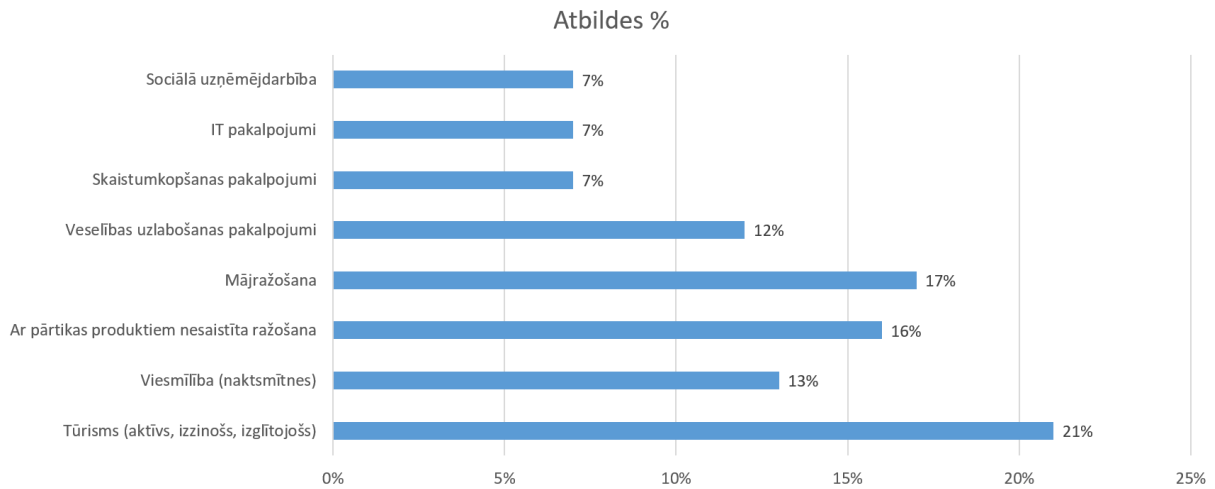
(4.pielikums), kuros piedalījās aktīvi, kopienu ieceru pārstāvoši iedzīvotāji, un saskaņā ar sociālekonomisko situāciju, un tendences raksturojošo pieejamo statistikas datu, un teritorijas SVID analīzi, LAPO darbības teritorijā nozīmīgākās vajadzības ir saistītas ar vietējās uzņēmējdarbības attīstības sekmēšanu, un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu. Augstākas prioritātes vajadzības, kas aktuālas LAPO darbības teritorijā atbilstoši LAPO aktivitātēm:

Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas
Vajadzība attīstīt uzņēmējdarbību t.sk. esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem	Vajadzība pēc drošas vides, t.sk. veselības un rekreācijas pakalpojumu pieejamības Vajadzība pēc labiekārtotas vides, t.sk. infrastruktūras
Vajadzība pēc lokāli audzētiem un ražotiem pārtikas produktiem	Iespēja pulcēties, kvalitatīvi pavadīt brīvo laiku sporta, kultūras un sabiedrības kopienām aktuālās aktivitātēs
Vajadzība gūt ienākumus un motivāciju nodarbinātībai	Vajadzība pēc informācijas pieejamības
Vajadzība atbalstīt iespēju veicināt noietu produktam	Vajadzība pēc sabiedriskā labuma aktivitātēm, t.sk. NVO un pašvaldībām
Vajadzība nodrošināt iespēju veidot jaunus produktus, pakalpojumus, t.sk. LAPO darbības teritorijā unikālus, inovatīvus	
Vajadzība pēc aktīva, saturīga brīvā laika aktivitātēm t.sk. jaunu prasmju, zināšanu apguvē ar kopienai raksturīgām iezīmēm, tradīcijām	
Vajadzība pēc iespējas iepazīt un iegādāties vietējo produkciju, amatnieku darinājumus	
Vajadzība pēc iespējas saņemt pakalpojumus ikdienas sadzīvei, īpaši lauku ciemos	
Vajadzība pēc iespējas pulcēties interešu kopām, t.sk. jaunajiem vecākiem, pensijas vecuma cilvēkiem, interešu kopām u.c.	
Vajadzība pēc iespējas apgūt prasmes jebkurā vecumā, t.sk. IT prasmes, senos arodus/amatus	
Vajadzība piesaistīt publisko finansējumu sociālām un uzņēmējdarbības aktivitātēm, t.sk. pirms saimnieciskās darbības uzsākšanas	
Vajadzība izcelt kopienu līderu un kopienu intereses pārstāvošos, aktīvos sabiedrības locekļus	
Vajadzība attīstīt un pilnveidot dabas, kultūras vēstures objektu infrastruktūru, atpazīstamību, t.sk. senvietas, līdz šim sabiedrībā mazāk zināmas un apmeklējuma ierobežotas vietas	
Vajadzība attīstīt tādus pakalpojumus, produktus, kuri nodrošina pievienoto vērtību, t.sk. tūrismā. Tūrisma aktivitātes papildinātas ar aktīvām brīvā laika pavadīšanas iespējām, t.sk. sporta, meistarklašu,	

amatniecības u.c. aktivitātēs.

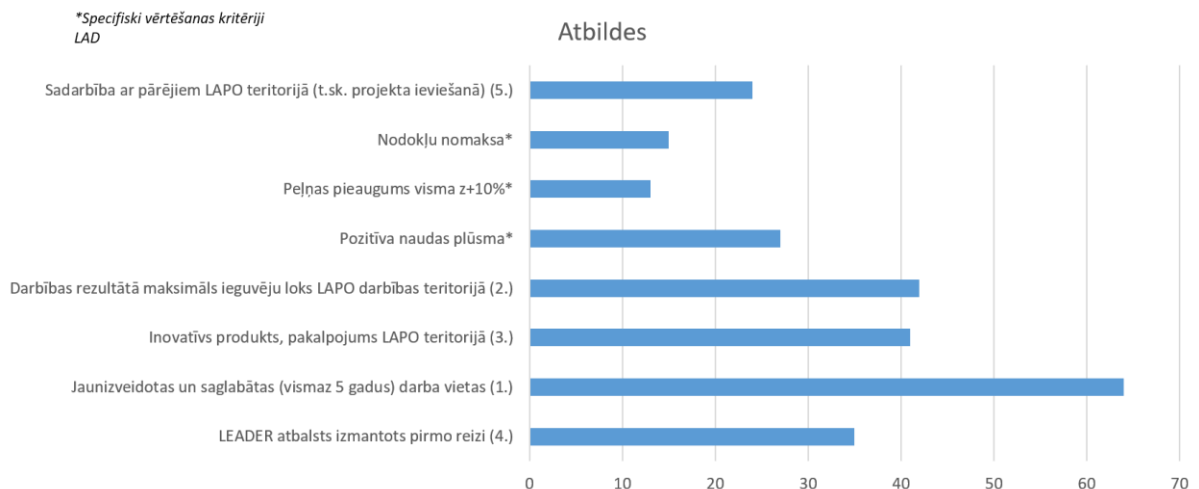
Vajadzība sadarbībai, t.sk. jaunu produktu, pakalpojumu veidošanā. Tīklošanās, kopu un kopienu veidošana, spēcīnāšana.

Attiecībā uz **vietējas ekonomikas stiprināšanas iniciatīvām**, LAPO darbības teritorijā īpaša uzmanība ir pievērsta LAPO tikšanos ar iedzīvotājiem ietvaros saņemto viedokļu, aptauju rezultātu apkopojumā noteiktajām, atbalstāmajām nozarēm (2.Attēls)

2.Attēls/Avots: 06.2023. LAPO organizēto 7 tikšanos, 'ideju darbnīcu' un aptauju apkopojums tēmā 'Tavuprāt vairāk atbalstāmās nozares uzņēmējdarbībā būtu?'

Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības un lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstībai, un jaunu produktu, pakalpojumu attīstībai, LAPO darbības teritorijā ar augstāko prioritāti vērtēšanā ir noteikti tikšanās ar iedzīvotājiem saņemtajos viedokļos un aptaujās iegūtie rezultāti (3.Attēls)

3.Attēls/Avots: 06.2023. LAPO organizēto 7 tikšanos, 'ideju darbnīcu' aptauju apkopojums tēmā 'Kuri kritēriji būtu jāatzīst par prioritāriem uzņēmējdarbības projektu vērtēšanā?'

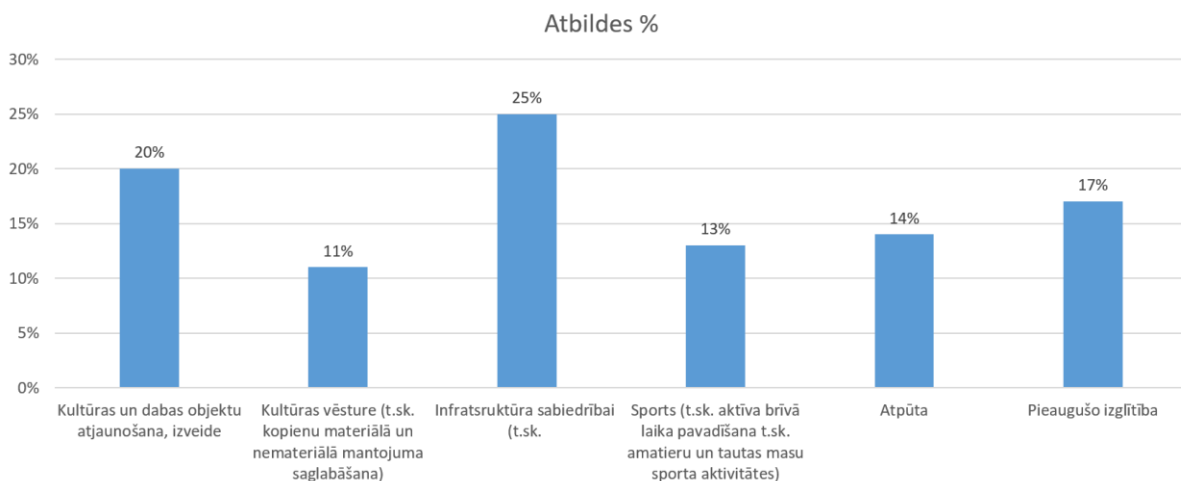
Izmantojot aptauju un diskusijās izteikto viedokļu rezultātus, tika noteikti prioritārie attīstības virzieni LAPO darbības teritorijā:

- Konkurētspējas veicināšana esošiem un potenciāliem uzņēmējiem ar darbības vidi LAPO darbības teritorijā;
- Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvas;
- Atbalstīt ieceres, kuras tiek īstenotas LAPO darbības lauku teritorijā (ārpus Siguldas pilsētas);
- Atbalstīt darbības, kas rada jauninājumus (jauni produkti, pakalpojumi) LAPO teritorijā, efektīvi un ilgtspējīgi izmantojot vietējos resursus (izejvielas, darbaspēks) un teritorijas potenciālu;
- Veicināt no jauna izveidotas un saglabātas darba vietas;
- Veicināt atjaunojamo energo-resursu piemērošanu un/vai izmantošanu;
- Veicināt sadarbību LAPO darbības teritorijā, t.sk. uzņēmējdarbībā;
- Veicināt sadarbību starp ražotājiem, pakalpojumu sniedzējiem.

Aptauju rezultātā iezīmētās prioritātes tirdzniecības vietu un veidu pilnveidei, un attīstībai:

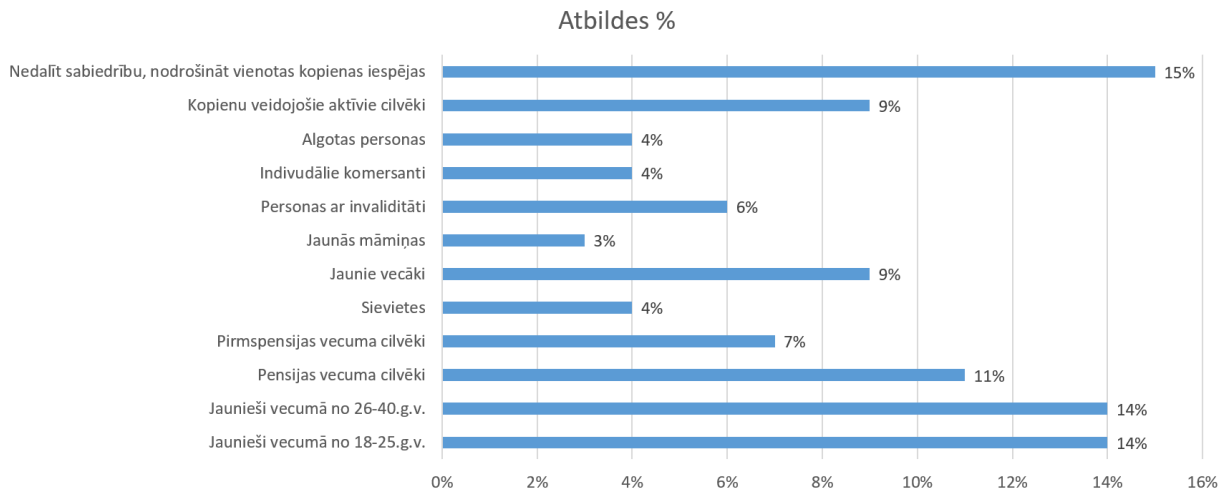
- Veicināt vietējo ražotāju, īpaši mājražotāju, un pakalpojumu sniedzēju produkcijas noietu;
- Informēt patērētāju par vietējo produkciju;
- Veicināt pakalpojumu un produktu ražošanā atjaunojamo energoresursu izmantošanu.

Savukārt attiecībā uz **kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošām iniciatīvām** LAPO darbības teritorijā īpaša uzmanība jāpievērš LAPO tikšanās ar iedzīvotājiem viedokļos un aptaujās izceltās, sabiedriskā labuma aktivitātes (4.Attēls).

4.Attēls/Avots: 06.2023. LAPO organizēto 7 tikšanos, 'ideju darbnīcu' aptauju apkopojums tēmā 'Tavuprāt vairāk atbalstāmās nozares sabiedriskā labuma aktivitātēs būtu?'

Sabiedrisko aktivitāšu pieejamībai un dažādošanai, kur LAPO tikšanos ietvaros tika iezīmētas ne tikai prioritāras aktivitātes, bet arī vairāk atbalstāmā sabiedrības daļa. (5.Attēls).

5.Attēls/Avots: 06.2023. LAPO organizēto 7 tikšanos, 'ideju darbnīcu' aptauju apkopojums tēmā 'Tavuprāt vairāk atbalstāmās sabiedrības daļa būtu?'

Kopumā tikšanos ietvaros gūto atziņu rezultātā, izceļami ir: sabiedrībai pieejama, sakārtota infrastruktūra. Te domājot – ielas, velo celiņus, ielu apgaismojumu, norādes, publiskās tualetes tūristiem, atjaunotas un sakārtotas āra trenāžieru un bērnu rotaļu laukumu teritorijas u.c. Vairākkārt tika akcentēta pulcēšanās vietu izveides jeb atjaunošanas vajadzība, t.sk. āra un iekštelpās.

- Atbalsts sniedzams ar kultūru un mūžizglītību, sportu un labklājības veicināšanu saistītām iniciatīvām;
- Būtiska ir daudzveidīga, pieaugušo un jauniešu (no 16 g.v.) tālākizglītības pieejamība, īpaši ciemu teritorijās. Interese izglītība, amatu un arodu prasmes kā tālākizglītības un profesijas apguves iespējas, piemēram, mājražošanā, amatniecībā.
- Sociālo pakalpojumu attīstība, t.sk. veselību uzlabojošas aktivitātes, pakalpojumu centri, īpaši pagastos, lauku ciemos.

LAPO tikšanās ar iedzīvotājiem un 7 'ideju darbnīcu' aptauju rezultāti pievienoti SVVA stratēģijai kā atsevišķs pielikums uz 16 (sešpadsmit) lapām, Pdf formātā.

1.5 Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums

Starpvalstu un starpteritoriālā sadarbība jeb **sadarbības projektu iniciatīvas** kļūst aizvien svarīgāka lauku apvidu ekonomikas dalībniekiem kā efektīvs lauku apvidu kopīgo problēmu risinājumu kopīgas izstrādes mehānisms, palīdzot visiem Eiropas lauku apvidiem kopīgi attīstīties. LAPO ir izvirzījusi mērķi sadarboties ar pārējām VRG Latvijā un citu valstu VRG, un līdzīga tipa organizācijām.

Balstoties uz aktuālām, 'ideju darbnīcās' gūtām atziņām un iepriekšējos SVVA stratēģijas ieviešanas periodos iezīmētajiem virzieniem, Starpvalstu un starpteritoriāliem sadarbības projektiem prioritārās tēmās:

- Dabas un kultūras resursu efektīvāks lietojums kā sociālos tā ekonomiskos procesos kopienās;
- Vietas identitātes veidošana, uzturēšana, veicināšana, īpaši lauku teritorijās;

- Dzīves kvalitātes uzlabošana lauku apvidos;
- Sociālās aprūpes aktivitātes;
- Inovatīvu zināšanu un jaunu tehnoloģiju izmantošanas iespējas sociālos un ekonomiskos procesos kopienās;
- Mūžizglītības aktivitātes visām vecuma grupām, akcentējot jaunu prasmju apguves iespējas, tostarp sadarbojoties (mijiedarbojoties) atšķirīgām paaudzēm (katras paaudzes gūto prasmju nodevums mijiedarbībā ar iepriekšējo jeb nākamo paaudzi), piemēram, IT prasmju un/vai kulinārijas prasmju apguve, kur izglītības vadību ir uzņēmusies konkrētajā prasmē zinošākā paaudze.
- Pievienotās vērtības radīšana vietējam produktam, pakalpojumam, lokālai sadarbības iniciatīvai;
- Jauniešu aktivitātes profesionālo un amatieru prasmju apguvē, saturīgā brīvā laika organizēšanā;
- Uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšana atbilstoši aktuālajam noieta tirgus pieprasījumam lokāli, reģionāli vienlaikus veicinot tirgzinības izpratnes veidošanu;
- Īsās piegādes ķēdes un lokālo pārtikas produktu noietu veicinošas aktivitātes kopienās.

Minētās ir prioritāras, tomēr neizslēdz citu, LAPO darbības teritorijā identificēto problēmu un risinājumiem nepieciešamo jautājumu tēmu risinājumus.

Redzesloka paplašināšana, uztverot atšķirības, kā pieredzi bagātināšanas līdzekli, sadarbojoties ar starpteritoriālu un starpvalstu partneri, var iepazīt jaunus vai citādus skatupunktus un gūt priekšstatu par dažādu cilvēku redzējumu, efektīviem risinājumiem, t.sk. LEADER principu iedzīvināšanai, uzturēšanai. Sadarbībā iesaistītās puses bieži gūst jaunas zināšanas par specifiskām attīstības metodēm vai līdzekļiem.

Gūtās atziņas par sadarbības ietekmi ilgtspējīgas sabiedrības un vides izveidē, uzturēšanā ir gūtas LAPO iepriekšējos darbības periodos iesaistoties un vadot sadarbības pasākumus. Aktuālajā SVVA stratēģijas darbības laikā ir plānots sadarbību spēcīgāk paplašinot starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības robežas teritoriāli, tematiski, akcentējot lauku kopienu spēcinošu jautājumu un to risinājumu meklējumus, izmantojot LEADER darbības principus un resursus.

2. Stratēģiskā daļa

2.1 Vīzija un stratēģiskie mērķi

Vīzija ir ekonomiski un sociāli aktīvas, ilgtspējīgas kopienas veidošana, nodrošinot ikviena sabiedrības locekļa iesaistes un līdzdarbības iespējas.

Vīzijas ieviešanā vietējās attīstības stratēģiskie mērķi, uzdevumi:

(M1) *Ekonomiski aktīvas kopienas attīstības veicināšana. Mērķa uzdevums ir paaugstināt vietējo iedzīvotāju iesaisti ekonomiskajās aktivitātēs LAPO darbības teritorijā, veidojot pievienoto vērtību vietējam produktam ar lauksaimniecības produktu pārstrādi, apstrādi un nelauksaimniecisku uzņēmējdarbību saistītās, uzņēmējdarbības aktivitātēs. Kā papildu mērķis ir jaunu prasmju un zināšanu piesaiste LAPO darbības teritorijas kopienas konkurētspējas veicināšanā sadarbībā ar partneriem Latvijā un citās valstīs.*

(M2) *Sociāli atbildīgas un aktīvas kopienas attīstības veicināšana. Mērķa uzdevums ir veicināt vietējās sabiedrības iesaisti dzīves apstākļu uzlabošanā LAPO darbības teritorijas iedzīvotājiem, pilnveidojot mūžizglītības piedāvājumu, sociālo, kultūras un dabas vidi, un pārējos, sabiedrībai aktuālus resursus ilgtspējīgas un konkurētspējīgas kopienas veidošanā.*

2.2. Sasniedzamie rezultāti

Nr.p.k.	Mērķis	Rezultatīvais rādītājs	Bāzes vērtība	2025.g.	2027.g.
1.	M1				
1.1.	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	Ekonomiski aktīvo vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem <i>Avots: CSP</i>	Bāze 2022. g. 86	+ 20	+ 15 2023. – 2027.g. = +35
1.2.		Ekonomiski aktīvo vienību skaits, kas palielina gada NETO apgrozījumu ar ELFLA ieguldītajām investīcijām* <i>Avots: LAD EPS, LAPO</i>	Bāze 2022.g. 35	+ 20	+15 2023. – 2027.g. = +35
1.3.		SVVA stratēģijas īstenošanas rezultātā jaunizveidoto ekonomiski aktīvo vienību skaits, kas veic nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību piesaistot LEADER atbalstu <i>Avots: LAD EPS, LAPO</i>	Bāze 2022.g. 13	+ 10	+ 5 2023. – 2027.g. = +15
1.4.		SVVA stratēģijas īstenošanas rezultātā jaunizveidoto ekonomiski aktīvo vienību skaits, kas veic lauksaimniecisko produktu pārstrādi piesaistot LEADER atbalstu <i>Avots: LAD EPS, LAPO</i>	Bāze 2022.g. 3	+ 3	+ 3 2023. – 2027.g. = +6
1.5.		ELFLA investīciju* rezultātā radīto darba vietu skaits <i>Avots: LAD EPS, LAPO</i>	Bāze 2022.g. 24	+ 15	+ 10 2023. – 2027.g. = + 25
1.6.		Pilnveidoto un radīto produktu un pakalpojumu skaits <i>Avots: LAPO</i>	Bāze 2022.g. 32	+ 20	+ 10 2023. – 2027.g. = + 30
1.7.		Radītas sadarbības, kopas, interešu grupas kopdarbību aktivitātes <i>Avots: LAPO</i>	Bāze 2022.g. - n	+ 1	+ 1 2023. – 2027.g. = + 2
1.8.		'Lauku Biļete' aktivitātes <i>Avots: LAPO</i>	Bāze 2022.g. - n	+ 3	+ 3 2023. – 2027.g. = + 6

2.	M2 Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	ELFLA investīciju* rezultātā pilnveidoto sociālās, kultūras un dabas vides objektu skaits <i>Avots: LAPO</i>	Bāze 2022.g. 14	+ 5	+ 3 2023. – 2027.g. = + 8
2.1.					
2.2.		ELFLA investīciju* rezultātā dažādoto sabiedriskā labuma pakalpojumu skaits <i>Avots: LAPO</i>	Bāze 2022.g. 10	+ 3	+ 2 2023. – 2027.g. = + 5
2.3.		ELFLA investīciju* atbalstīto sabiedrisko aktivitāšu darbību (jauniešu interešu izglītības, prasmju aktivitātes u.tml.) skaits <i>Avots: LAPO</i>	Bāze 2022.g. - n	+3	+ 2 2023. – 2027.g. = + 5
2.4.		ELFLA investīciju* rezultātā īstenoto sabiedriskā labuma pakalpojumu pieejamības teritoriālais pārklājums (%) <i>Avots: LAPO</i>	Bāze 2022.g. 100	+ 100	+ 100
2.5.		ELFLA investīciju* rezultātā īstenotas startpteritoriālas un starptautiskas iniciatīvas <i>Avots: LAD, LAPO</i>	Bāze 2022.g. 3	+ 1	+1 2023. – 2027.g. = + 2

*ELFLA investīcijas 2023-2027 periodā, kas paredzētas sabiedrības virzītai vietējai attīstībai.

2.3 Inovatīvu risinājumu identificēšana

Lai efektīvāk reaģētu un meklētu jaunus risinājumus vajadzībām, kas identificētas vietējā kopienā, un kuru apmierināšana ir nepieciešama vietējās ekonomikas stiprināšana, un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošana, LAPO atbalsta inovatīvus risinājumus, piešķirot tiem papildus punktus projektu vērtēšanas procesā. Ar inovatīviem risinājumiem tiek saprasti jauninājumi LAPO darbības teritorijā, kas var būt jauni procesi, produkti vai pakalpojumi, kas ir pieprasīti tirgū t.sk. radot jaunu pievienoto vērtību.

Atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem tiek sagaidīti sekojoši inovatīvie risinājumi:

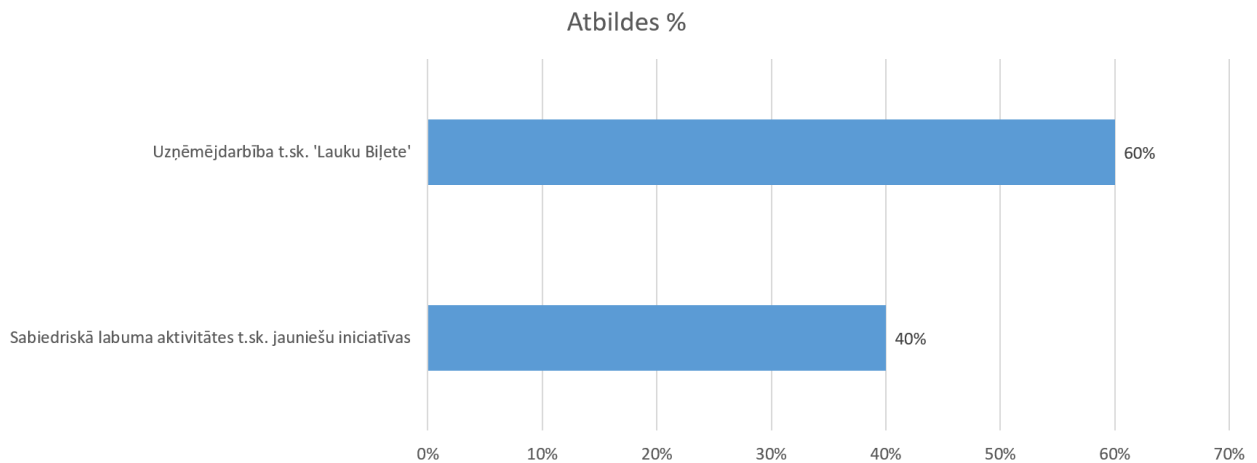
Vietējās ekonomikas inovācijas:	Sociālās inovācijas:
Produkta inovācija	
LAPO darbības teritorijā izveidots jauns produkts/pakalpojums vai	LAPO darbības teritorijā izveidots jauns jeb uzlabots esošs sabiedriskā labuma produkts/pakalpojums, kas bez lieliem finanšu ieguldījumiem

<p>uzlabots ražošanas gala produkts, kuram tirgū ir pieprasījums. Produkts/pakalpojums ir saistīts ar pāreju uz aprites ekonomiku, alternatīvas enerģijas, klimatom neitrālas jeb vidi/dabu saudzējošas darbības/rezultāta pazīmēm.</p>	<p>palīdz atrisināt konkrētu sociālās vides (labklājība, kultūra, mūžizglītība, sports) vai dabas vides problēmu. Produkts/pakalpojums veicina dabu/vidi saudzējošas prakses un darbības rezultātu, veicina pāreju uz aprites ekonomiku, daudzpusīgas sabiedrības (sociālās lomas, piemēram, pirmspensijas, pensijas vecuma, jaunie vecāki, pusaudži, jaunieši u.t.m.l.) iesaisti un labuma guvēju loku LAPO darbības teritorijā.</p>
<p>Procesa inovācija</p>	
<p>LAPO darbības teritorijā izveidots jauns vai būtiski uzlabots esošs ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas process, lai palielinātu ražīgumu, iegūtu augstāku esoša gala produkta tirgus vērtību, efektīvāk izmantotu resursus, t.sk., sekmētu produkta un vietas atpazīstamību.</p>	<p>LAPO darbības teritorijā izveidots jauns vai būtiski uzlabots esošs sociālo vai dabas vidi uzlabojoša sabiedriskā labuma pakalpojuma sniegšanas process, kas efektīvāk izmanto vietējos resursus, samazina tā uzturēšanas izmaksas, palielina pakalpojuma saņēmēju loku un risina konkrētu sociālās vides (labklājība, kultūra, mūžizglītība, sports) vai dabas vides problēmu.</p>
<p>Organizatoriskā inovācija</p>	
<p>LAPO darbības teritorijā tiek izveidota jeb uzturēta efektīva vadības sistēma, sadarbības tīklu veidošana, kas sekmē vietējā produkta noieta uzlabošanu vai rada pakalpojumu, kas stiprina vietējo ekonomiku, iesaistoties ne mazāk kā 2 sadarbības partneriem.</p>	<p>LAPO darbības teritorijā tiek izveidota jeb uzturēta jauna, efektīva vadības sistēma, sadarbības tīklu veidošana, kas sekmē sabiedriskā labuma produkta/pakalpojuma uzlabošanu, pieejamības palielināšanu, efektīvāku vietējo resursu izmantošanu, samazina tā uzturēšanas izmaksas un/vai palīdz atrisināt konkrētu sociālās vides (labklājība, kultūra, mūžizglītība, sports) vai dabas vides problēmu, iesaistoties ne mazāk kā 2 sadarbības partneriem.</p>

3. Rīcības plāns

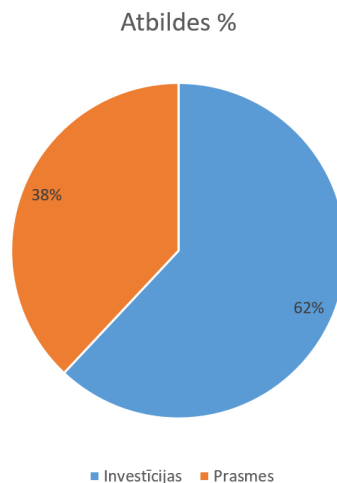
Rīcības plānā no 2023. līdz 2027. gadam izvirzītie mērķi un noteiktās rīcības izriet no LAPO teritorijas attīstības vajadzību un tās potenciāla analīzes (skat. nodaļu 1.4.), un LAPO tikšanās ar iedzīvotājiem gūtajiem viedokļiem (skat. 1.- 4.Attēlu no 23. – 25.lpp.).

Iedzīvotāji ir atzinuši, ka LAPO SVVA stratēģijas mērķi ir nozīmīgi un atbilstoši LAPO darbības teritorijas sabiedrības vajadzībām (6.Attēls),, atbalstu uzņēmējdarbībai novērtējot kā prioritāru un vienlaikus atzīstot, ka nozīmīgas ir arī aktivitātes, kas ir vērstas uz sabiedriskā labumu.

6.Attēls/Avots: 06.2023. LAPO organizēto 7 tikšanos, 'ideju darbnīcu' aptauju apkopojums tēmā 'Tavuprāt atbalstāmie mērķi būtu?'

LAPO SVVA stratēģijas mērķu sasniegšanas rīcības ietver sabiedrībā noteikto aktivitāšu īpatsvaru, kur par svarīgākiem ir atzīti investīciju pasākumi, par ne mazāk nozīmīgiem atzīstot prasmju un zināšanu jeb nemateriālos ieguldījumus (7.Attēls)

7.Attēls/Avots: 06.2023. LAPO organizēto 7 tikšanos, 'ideju darbnīcu' aptauju apkopojums tēmā 'Tavuprāt vairāk atbalstāmā aktivitāte būtu?'

Katra no rīcībām palīdz sasniegt stratēģiskos mērķus, kā arī ir izmērāma ar iznākuma rādītājiem. Visas rīcības ir paredzēts tuvināt stratēģisko mērķu sasniegšanas novērtējuma (rezultātu) rādītāju izpildei.

3.1 Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstāmās rīcības

LAPO stratēģisko mērķu sasniegšanai plānots īstenot sešas rīcības, kas īstenojamas LAPO darbības teritorijā.

LAPO SVVA stratēģijā atbalstītās rīcības ir saskaņotas ar KLP SP intervences "Darbību īstenošana ar sabiedrības virzītu vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana" aktivitātēm:

1. 'Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas'
2. 'Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas'

Atbilstoši aktivitātēm sekojoši mērķi, rīcība un iespējamie risinājumu piemēri.

MĒRĶIS: Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas (M1)

Rīcība Nr. 1.1. Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana.

Veicināt jaunu nelauksaimniecisko uzņēmumu radīšanu un esošo uzņēmumu darbības uzlabošanu un paplašināšanu, t.sk. radot un labiekārtojot vidi, tādejādi sekmējot jaunu darbavietu izveidi, jaunu ekonomiski aktīvo vienību izveidi vai esošo darbības apjoma pieaugumu un attīstību, t.sk. sociālās uzņēmējdarbības un vietējo, ražoto produktu piedāvājuma attīstībai, izveidojot jaunus pakalpojumus, produktus vai pilnveidojot esošos, un iekārtojot jaunus vai uzlabojot esošās tirdzniecības vietas vai mobilos pakalpojumus.

Iespējamie risinājumu piemēri, kas izriet no sabiedrības vajadzībām:

- radīti jauninājumi (jauni produkti, pakalpojumi) teritorijā, vienlaikus, ilgtspējīgi izmantojot vietējos resursus (izejvielas, darbaspēks), atjaunojamos energoresursus un teritorijas potenciālu, nodrošinot vides pieejamību,
- radītas un/vai attīstītas ar aktīvu brīvo laiku, veselības uzlabošanu, tūrisma (t.sk. izzinošu aktivitāšu, meistarklašu aktivitātes) un produktu pieejamību saistītas iniciatīvas vietējiem iedzīvotājiem un tūristiem, vienlaikus nodrošinot to atpazīstamību kā LAPO teritorijā tā ārpus tās,
- sekmēta nepārtikas preču ražošana (amatniecības) attīstība un veicināta, sadarbību starp ražotājiem un pakalpojumu sniedzējiem,
- veicināt LAPO darbības teritorijas ražotāju produkcijas noietu, vienlaikus nodrošinot atpazīstamību kā LAPO teritorijā tā ārpus tās,
- piedāvāti alternatīvi risinājumi sociālo pakalpojumu nodrošināšanai, t.sk., nodrošinot mobilitāti, pieejamību, laicīgumu t.sk. atbilstību sabiedrībā identificētām vajadzībām,
- piedāvāti daudzfunkcionāli sociālie pakalpojumi LAPO pagastu un ciemu (lauku) teritorijās t.sk. sabiedrībā identificētām vajadzībām,

- īstenotas aktivitātes sadarbībā starp pašvaldību un komersantut.sk. komercdarbības īstenošanai tiek izmantots pašvaldības tiesiskajā valdījumā esošs īpašums veicinātas jauniešu saturīgas brīvā laika pavadīšanas aktivitātes t.sk. ar jaunu jeb papildus prasmju apguvi saistītas aktivitātes, un ar uzņēmējdarbības iemaņu apguvi saistītas aktivitātes,
- veicināt pirms pensijas, pensijas vecuma cilvēku, sieviešu, jauno vecāku nodarbinātību un kvalitatīvu brīvā laika pavadīšanu,
- veicināt ar aprites ekonomiku saistītas iniciatīvas t.sk. esošu produktu, pakalpojumu koplietošanu, iznomāšanu, atkārtotu lietošanu, labošanu, atjaunošanu un otreizēju pārstrādi,
- veicināt pieaugušo mūžizglītības un tālākizglītības aktivitāti jebkurai dzimuma, vecuma, interešu kopai t.sk. jaunu prasmju apguvei, darba tirgum nepieciešamām iemaņām, ne tikai, tomēr akcentējot ar uzņēmējdarbību digitālām kompetencēm saistītās prasmes.

Rīcība 1.1.1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana jeb 'Lauku Biļete'

'Start Up' veida atbalsts uzņēmējdarbības izveidē, nodrošinot starta finansējumu nelielu, tomēr pārdomātu investīciju veikšanai turpmākas saimnieciskās darbības LAPO teritorijā veikšanai. Atbilstoši biznesa plānā minētajam, katram, konkrētam projekta ieceres iesniedzējam ir iespēja piedalīties konkursā, lai piesaistītu savas saimnieciskās darbības, ar lauksaimniecību nesaistītas, izveidei vienlaikus paredzot iespēju dalībai pārējās, LAPO organizētās, publiskā finansējuma piesaistes iespējās dalībā nākamās LEADER finansējuma konkursos.

Iespējamie risinājumu piemēri, kas izriet no sabiedrības vajadzībām:

- LAPO lauku teritorijā izveidot saimniecisko darbību nodrošinot lokālu jeb reģionālu produktu, pakalpojumu piedāvājumu,
- veicināt jebkura vecuma, dzimuma, līdzšinējās pieredzes uzņēmējdarbībā sabiedrības locekļa ekonomisko aktivitāti, kļūstot par saimnieciskās darbības veicēju,
- Nodrošināt iespējas nodarbinātībai vienlaikus apvienojot to ar algota darba pienākumiem, piemēram ārpus LAPO darbības teritorijas veicot algota darba pienākumus un izveidojot savu saimniecisko darbību savā dzīves vietā, ja tā atrodas LAPO darbības teritorijā.

Rīcība Nr. 1.2 Lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana. *Veicināt lauksaimniecības produktu pārstrādi, radot pievienoto vērtību lauksaimniecības produktiem, t.sk. radot un labiekārtojot vidi, tādejādi sekmējot jaunu darbavietu izveidi, jaunu ekonomiski aktīvo vienību izveidi vai esošo darbības apjoma pieaugumu un attīstību, izveidojot jaunus pakalpojumus, produktus vai pilnveidojot esošos un iekārtojot jaunu vai uzlabojot esošo vietējo lauksaimniecības produktu tirdzniecības vietas vai mobilo pakalpojumus.*

Iespējamie risinājumu piemēri, kas izriet no sabiedrības vajadzībām, ir tirdzniecības vietu un veidu pilnveide, un attīstība. Lokālu paražu, iemaņu, kultūras vēsturisku vērtību popularizēšana (piemēram: tradīciju nodošana pārtikas produktu receptūrās, gatavošanas metodēs).

Darbību īstenošanas vieta- LAPO darbības teritorija.

MĒRĶIS: Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas (M2)

Rīcība Nr. 2.1. Vietējās teritorijas infrastruktūras un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai.

Atbalstīt vietējai sabiedrībai nozīmīgu publiski pieejamu objektu labiekārtošanu, piekļuves izveidi vai uzlabošanu, kā arī aprīkojuma iegādi un dabas aizsardzības pasākumus, tādējādi sekmējot dabas, sporta, kultūras un sociālās vides objektu, t.sk. tūrisma objektu, sakārtošanu vai izveidi, sabiedriskā labuma pakalpojumu kvalitātei un sasniedzamībai un uzlabojot pieejamību pakalpojumiem.

Iespējamie risinājumu piemēri, kas izriet no sabiedrības vajadzībām:

- labiekārtotas teritorijas (t.sk. apgaismošana), piemēram, ap dabas, sporta un kultūrvēstures objektiem, izmantojot ilgtspējīgas un vidi saudzējošas metodes un teritoriju apsaimniekošanas modeļus, t.sk. ar aprītes ekonomiku saistītās iniciatīvās,
- uzlabota piekļuve vietējiem pakalpojumiem un produktiem,
- papildināts teritorijas tūrisma piedāvājums iekļaujot aktīvu, izzinošu un saturīgu brīvā laika pavadīšanu t.sk. praktiski izzinot lokālas iezīmes, vērtības, prasmes u.t.m.l.,
- dabas un vides objektu atjaunošana, izveide t.sk. infrastruktūras labiekārtošana,
- uzlabota iespēja vienlīdzīgai un savlaicīgai piekļuvei kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem veselības aprūpes, veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem,
- uzlabotas jeb papildinātas iespējas sociālās t.sk. specifiskas aprūpes vides, pakalpojumu pieejamībai

Rīcība Nr. 2.2. Daudzveidīgu sabiedrisko aktivitāšu pieejamība un attīstība,

Veicināt daudzveidīgu sabiedrisko aktivitāšu pieejamību un attīstību, tādējādi sekmējot jaunu interešu grupu vai NVO un sabiedrisko aktivitāšu izveidi, mūžizglītības, brīvā laika un veselības uzlabošanas, vides, kultūras mantojuma saglabāšanas un popularizēšanas un sociālās aprūpes sabiedrisko aktivitāšu attīstību un dažādošanu, pieejamības uzlabošanu sabiedriskajām aktivitātēm un sakārtojot objektus sabiedrisko aktivitāšu nodrošināšanai.

Iespējamie risinājumu piemēri, kas izriet no sabiedrības vajadzībām:

- attīstītas aktīva brīvā laika (t.sk. tūrisma) un veselības uzlabošanas iespējas, akcentējot kopienai aktuālos risinājumus (interese centru, tikšanās vietas, meistarklases, suņu pastaigu laukumus u.c.), t.sk. izmantojot ilgtspējīgas un vidi saudzējošas metodes un teritoriju apsaimniekošanas modeļus
- īstenotas izglītības aktivitātes, īstermiņa mācības – ar mūžizglītību, dažādu prasmju apguvi saistītas iniciatīvas. Tiek veidota mūžizglītības sistēma LAPO darbības teritorijā t.sk. paaudžu maiņas ietvaros organizētas aktivitātes,
- dots nozīmīgs pienesums vietējā kultūras mantojuma saglabāšanai un mūsdienīgai pielietošanai, t.sk., mākslinieciskajai daiļradei, kas saistīta ar publisku aktivitāšu pieaugumu.
- nodrošināt jaunu zināšanu un prasmju pārņemšanu, sadarbības aktivitāšu ietvaros ar partneriem Latvijā un citās valstīs (starpteritoriālu jeb starpvalstu sadarbības projektu iniciatīvas).

- starpteritoriālas un starpvalstu sadarbības ietvaros īstenota kāda no SVVA stratēģijas 24.lpp. minētajām, sabiedrības definētām sabiedriskā labuma iniciatīvām kādā no tēmām SVVA stratēģijas punktā 1.5 'Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums'

Rīcība Nr. 2.2.1. **Jauniešu iniciatīvu aktivitātes prasmju, zināšanu un kompetences veicināšanai.** *Veicināt jauniešu (vecuma grupā no 7– 25 gadu vecumam) prasmju apguvi un papildināšanu, aktīvu un mērķtiecīgi organizētu brīvā laika pavadīšanu vienlaikus nodrošinot savstarpējas komunikācijas, tīklošanās iespējas, lokālās identitātes un piederības vērtību izvēles iespējas.*

Iespējamie risinājumu piemēri, kas izriet no sabiedrības vajadzībām:

- veicināta jauniešu un citu sabiedrības grupu motivācija un pašapziņas paaugstināšanās,
- veicināt jauniešu brīvā laika saturīgu, mērķtiecīgi organizētu pavadīšanu,
- veicināt vietas identitātes un lokālās piederības vērtību apzināšanu, piemēram novērtējot LAPO darbības teritorijas unikālos resursus t.sk. dabas, ekonomikas u.c. kvalitatīvas nākotnes dzīves vietas izvēlei,
- nodrošināt savstarpējas komunikācijas un tīklošanās prasmes uzlabošanu praksē. Īpaši digitālas komunikācijas īpatsvara veidošanās laikā, klātienē komunikācijas prasmes var zaudēt vērtību, iemaņas, kuras turpmākā dzīves laikā var izrādīties būtiskas, īpaši veidojot konkurētspējīgu sabiedrību un personisko dzīves telpu.

3.2. Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai

SVVA stratēģijā ir ietverti maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanas kritēriji. Kritēriju izvēle balstoties uz SVVA stratēģijas veidošanas procesā saņemtajiem ierosinājumiem no darba grupās, diskusijās un aptaujās gūtās informācijas.

Aktivitāte	Prioritāte	Kritērijs	Pazīmes	Prasības	Kritērija atbalsta instruments
Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	1. * Sadarbība, iesaistoties vismaz 2 sadarbības partneriem LAPO darbības teritorijā t.sk. izejvielu, pakalpojumu nodrošināšanā konkrētā projekta ieviešanā. Sadarbība konkrētas projekta ieceres ieviešanā, piesaistot LAPO darbības teritorijā esošu uzņēmumu, izejvielu u.t.m.l.. Sadarbību pamato paredzēta kopdarbība, piemēram nodomu protokols 2.*Inovatīvu, LAPO darbības teritorijā, produktu, pakalpojumu, izveide jeb uzturēšana. Inovatīvu kritēriju apraksts 2.3. 'Inovatīvo risinājumu identificēšana'. 3. ** Saskaņā ar atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem	1. Sadarbība ne mazāk kā 2 saimnieciskās darbības veicējiem LAPO darbības teritorijā t.sk. potenciālajiem uzņēmējiem, esošiem uzņēmējiem t.sk. sociālajiem uzņēmumiem, pašvaldībām. 2. LAPO darbības teritorijā inovatīvs produkts, pakalpojums.	1. SVVA stratēģijas 2.3. sadaļai atbilstoša, jauns produkts/pakalpojuma pamatojums ar LAPO darbības teritorijā veiktu salīdzinājumu jeb cita satura analīzi.	1.Saimnieciskā darbība reģistrēta un faktiskā LAPO darbības teritorijā. 2. Dokumentāli pierādīts sadarbības plāns, fakts. 3. Inovatīva produkta, pakalpojuma pamatojums.	1.* Paaugstināta atbalsta intensitāte + 25% papildus atbalsta pamata likmei, ja tiek izpildīti abi kritēriji sadaļā 'Kritērijs'. 2. ** Saskaņā ar atbalsta piešķiršanu reglamentējošiem normatīviem aktiem 10% papildus atbalsta pamata likmei un/vai papildus paaugstinātajai atbalsta likmei. Tomēr kopējā, paaugstinātā atbalsta likme nepārsniedz 75% no kopējām, projekta attiecināmajām izmaksām.

<p>Kopienīgu spēcināšanu un vietējās attīstības sekmējošas iniciatīvas</p>	<p>1.*Kopdarbība, iesaistoties ne mazāk kā 2 LAPO teritorijas sadarbības partneriem t.sk. pašvaldība, NVO u.c.. Kopdarbība projekta aktivitātes ieviešanā iesaistoties pakalpojumu sniedzējam jeb produktu pārdevējam no LAPO darbības teritorijas. Piemēram: infrastruktūras sakārtošanas projekta pakalpojuma sniedzējs ir LAPO darbības teritorijā esošs uzņēmums jeb cita darbības forma.</p>	<p>1.LAPO teritorijas sabiedrības identificētas vajadzības iniciatīva. 2.Iniciatīvas rezultātā labuma guvēju loks LAPO teritorijā t.sk. iniciatīvas ieviešanas ietvaros izveidotās sadarbības.</p>	<p>1.Iniciatīvas ieviešana LAPO teritorijā.</p>	<p>1.Iniciatīvas rezultātā maksimāli plašs, LAPO teritorijas, labuma guvēju skaits. 2.Iniciatīvas ieviešējs NVO ar sabiedriskā labuma statusu.</p>	<p>Paaugstinātu atbalsta intensitāti + 20% atbalsta intensitāte jeb maksimālo atbalsta intensitāti 90%.saņem projekta iecere, kurā: 1) tiek iekļauta vismaz 50% sabiedrības daļa no SVVA stratēģijas 24.lpp. 5.attēlā minētajām sabiedrības daļām; 2) Ieviešējs ir NVO ar sabiedriskā labuma statusu. 2. Paaugstinātu atbalsta intensitāti +10% jeb paaugstinātu atbalsta intensitāti 80% saņem projekta iecere, kuru realizē NVO, pašvaldība jeb cita fiziska, juridiska persona, paredzot, ka projekta ieviešanas rezultātā labuma guvēju lokā tiek iekļauta vismaz 50% sabiedrības daļa no SVVA stratēģijas 24.lpp. 5.attēlā minētajām sabiedrības daļām.</p>
--	---	--	---	--	--

*VRG noteiktās, maksimālās atbalsta likmes piešķiršanas prioritātes un tām saistošie piešķiršanas kritēriji; ** Atbalsta piešķiršanas reglamentējošo normatīvu prioritātes, prasības papildus atbalsta likmes piešķiršanai: 1) atbalsta pretendents ir gados jauns lauksaimnieks (projekta iesniegšanas dienā nav vecāks par 40 gadiem) 2) atbalsta pretendents ir mazā lauku saimniecība (gadā pirms projekta iesniegšanas neto apgrozījums nepārsniedz 15 000EUR); 3) investīcijas paredzētas pamatpakalpojumiem lauku teritorijā izglītības, sociālā vai veselības jomā; 4) neienesīgās investīcijas paredzētas kvalitatīvu darba apstākļu uzlabošanai vai darbinieku produktivitātes kāpināšanai.

3.3. Rīcības plāns 2023.–2027. gadam Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē "Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana".

Nr.	Mērķis / Rīcība	LAPO stratēģiskā plāna intervences aktivitāte	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (EUR)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākuma rādītāji
1.	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas (M1)					
1.1.	Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t. sk. vides radīšana, labiekārtošana (R1.1.)	aktivitāte "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas":	100 000 EUR uzņēmējdarbības infrastruktūras projektiem, ja ieguldījumi būvniecībā ir vismaz 70 % no projekta attiecināmo izmaksu summas 30 000 EUR uzņēmējdarbības projektiem 20 000 (EUR) darbinieku	40% pamata 75 % maksimālā (atbilstoši 3.2. punktā aprakstītajam 'Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai')	Ierobežotas projektu atlases kārtas	Ieviesti vismaz 35 projekti t.sk. - Vismaz 2 sociālās uzņēmējdarbības projektu ieceres; - Vismaz 3 vietējā tūrisma iniciatīvas; - Izveidoti vismaz 4 jauni produkti jeb pakalpojumi LAPO darbības teritorijā. Izveidota jeb iekārtota vismaz 1 jauna, vietējo ražojumu tirdzniecības vieta vai mobils pakalpojums, vai interneta veikals

Nr.	Mērķis / Rīcība	LAPO stratēģiskā plāna intervences aktivitāte	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (EUR)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākuma rādītāji
			produktivitātes kāpināšanas projektiem			
1.2.	Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, jaunu produktu, pakalpojumu radīšana (R1.1.1.) jeb 'Lauku Biļete'	aktivitāte "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas":	15 000 EUR	40% pamata 75 % maksimālā (atbilstoši 3.2. punktā aprakstītajam 'Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai')	Ierobežotas projektu atlases kārtas	Ieviestas vismaz 6 projektu iniciatīvas, nodrošinot jaunu produktu jeb pakalpojumu ieviešanu LAPO darbības teritorijā
1.3.	Lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana (R1.2.)	aktivitāte "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas":	50 000 EUR 20 000 EUR darbinieku produktivitātes kāpināšanas projektiem	40% pamata 75 % maksimālā (atbilstoši 3.2. punktā aprakstītajam 'Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai')	Ierobežotas projektu atlases kārtas	Ieviestas vismaz 15 projektu iniciatīvas t.sk. <ul style="list-style-type: none"> - Iekārtota jauna vai uzlabota vismaz 1 vietējo lauksaimniecības produktu tirdzniecības vieta vai mobilais pakalpojums vai interneta veikals; - Izveidota vismaz 1 kopdarbības aktivitāte paredzot kopdarbībai ne mazāk kā 2 sadarbības partnerus; - Izveidota vismaz 1 tīklošanās aktivitāte

Nr.	Mērķis / Rīcība	LAPO stratēģiskā plāna intervences aktivitāte	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (EUR)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākuma rādītāji
						izejvielu, galaproduktu u.c. aktivitātēs; <ul style="list-style-type: none"> - Izveidoti vismaz 2 jauni pakalpojumi vai produkti LAPO darbības teritorijā; - Pilnveidoti vismaz 3 esoši pakalpojumi vai produkti LAPO darbības teritorijā.
2.	Kopienų spēcināšanas un vietų attīstību sekmējošas iniciatīvas (M2)					
2.1.	Vietējās teritorijas infrastruktūras un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai (R2.1.)	aktivitāte " Kopienų spēcināšanas un vietų attīstību sekmējošas iniciatīvas ":	50 000 EUR	70% pamata 90% maksimālā (atbilstoši 3.2. punktā aprakstītajam 'Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai')	Ierobežotas projektu atlases kārtas	Ieviesti vismaz 15 projekti t.sk. Sakārtoti vai izveidoti, vismaz dabas vides objekti; <ul style="list-style-type: none"> - Sakārtoti vai izveidoti, vismaz 2 kultūras vides objekti; - Sakārtoti vai izveidoti, vismaz 4 sociālās vides objekti; - Sakārtoti vai izveidoti, vismaz 3 tūrisma objekti;
2.2.	Daudzveidīgu sabiedrisko aktivitāšu	aktivitāte "Kopienų spēcināšanas un vietų attīstību sekmējošas iniciatīvas"	50 000 EUR	70% pamata 90% maksimālā (atbilstoši 3.2. punktā	Ierobežotas projektu atlases kārtas	Ieviesti vismaz 15 projekti t.sk.: <ul style="list-style-type: none"> - Atbalstītas vismaz 2 mūžizglītības sabiedriskās

Nr.	Mērķis / Rīcība	LAPO stratēģiskā plāna intervences aktivitāte	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (EUR)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākuma rādītāji
	pieejamība un attīstība (R2.2.)			aprakstītajam 'Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai')		aktivitātes; - Atbalstītas vismaz 2 brīvā laika un veselības uzlabošanas sabiedriskās aktivitātes; - Atbalstītas vismaz 2 vides, kultūras mantojuma saglabāšanas un popularizēšanas sabiedriskās aktivitātes; - Dažādotas vismaz 5 sabiedriskās aktivitātes.
2.2.1.	Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība		100 000 EUR	100% atbalsta intensitāte	Ierobežotas projektu atlases kārtas. Projekta īstenotājs VRG LAPO.	Īstenotas starpterritoriālas un starptautiskas iniciatīvas vismaz 2 t.sk. līdz 2025.gadam +1; līdz 2027.gadam +1, kopā +2.
2.3.	Jauniešu iniciatīvu aktivitātes prasmju, zināšanu un kompetences veicināšanai (2.2.1.)	aktivitāte "Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas"	6 000 EUR	100%	Ierobežotas projektu atlases kārtas	Jaunu aktivitāšu jauniešiem (mācības, nometnes u.c.) izveidošana: - Izveidotas un noorganizētas vismaz 5 aktivitātes

3.4. Cita, ārējā finansējuma nepieciešamības novērtējums

Lai nodrošinātu sabiedrības identificēto vajadzību un SVVA stratēģijas mērķu piepildīšanu, LAPO plāno iesaistīties projektos, ko realizēs vietējā pašvaldība, Rīgas plānošanas reģions un citi partneri saistībā ar vietējās ekonomikas attīstību un dzīves kvalitātes uzlabošanu, atbilstoši SVVA stratēģijas mērķiem.

Cita ārējā finansējuma piesaistīšana lauku attīstībai ir nozīmīgāka plašākai un efektīvākai stratēģisko mērķu sasniegšanai, jo LEADER apakšprogramma ir tikai viens no instrumentiem teritorijas lauku attīstības veicināšanai.

4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošana un novērtēšana

4.1 Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošajām organizācijām

LAPO informāciju par SVVA stratēģijas veidošanu, tās mērķiem un aicinājumiem līdzdarboties, kā arī informāciju par turpmākajām aktivitātēm attīstības stratēģijas īstenošanas laikā izplatīs biedrības mājaslapā: www.lapo.lv, vietējās pašvaldības tīmekļa vietnē, sociālajos tīklos, t.sk. Facebook: @ Biedrība 'Lauku Attīstības Partnerība', vietējos laikrakstos u.c. informācijas izplatīšanas vietnēs, t.sk. informācijas izplatīšana kopienu (ciemu, pagastu) aktīvo sabiedrības locekļu, viedokļu līderu, interešu grupu publiski pieejamās informācijas kanālos. Lai sasniegtu plašāku sabiedrības daļu, informācija par LAPO aktivitātēm iniciatīvu projektu konkursos, LAPO aktivitātēm dalībai sabiedrībai svarīgās iniciatīvās kā aicinājums dalībai LAPO organizētās iniciatīvās, tiks ievietota LAPO teritorijas pašvaldības mājaslapā: www.sigulda.lv kā arī reģiona laikrakstā „Rīgas Apriņķa avīze” un afišās, kas izliktas attiecīgajās teritorijās. Partnerība principa veiksmīgai nodrošināšanai, katrā LAPO ietilpstošajā kopienā ir persona, kura pārzina kopienas teritorijā darbojošos LAPO biedrus vai potenciālos biedrus no visiem sektoriem un nodod tiem nepieciešamo informāciju, īpašu uzmanību pievēršot darbībai un informēšanas pasākumiem teritorijās, kas mazāk iesaistās projektu īstenošanā.

Padomes un kopsapulču lēmumu, kā arī aktuālā informācija tiek ievietota www.lapo.lv un informācija par aktualitātēm t.sk. stratēģiskiem lēmumiem, ar tiem saistītiem nolēmumiem ievietotiem www.lapo.lv aicinot sabiedrību iepazīties tiek ievietota LAPO Facebook kontā, kā arī nosūtīta elektroniski katram biedrības biedram individuāli.

Sabiedrības informēšanai tiek plānots izveidot informatīvus materiālus par LAPO darbību, īstenotajiem projektiem un labajām praksēm. Tāpat tiek publiskota aktuālā informācija par īstenotajiem un īstenošanā esošajiem projektiem (piemēram, buklets ar projektu apkopojumu, video sižeti u.c.).

Lai stiprinātu sadarbību, veicinātu sabiedrības izpratni par LAPO lomu vietējās attīstības jautājumu risināšanā, kvalitatīvu līdzdalību un pār-novadu partnerību, tiks organizēti semināri, apmācības partnerības teritorijā, kā arī LAPO pārstāvji piedalās un piedalīsies plaša mēroga pasākumos un līdzdarbosies nacionālos tīklos, veidojot nacionālu un starptautisku sadarbību.

Par informācijas apriti LAPO atbild koordinatore un administratīvais vadītājs, padomes priekšsēdētāja, kas veic arī individuālas vizītes pie personām, uzņēmumiem vai organizācijām, lai aicinātu un/vai izvērtētu to iesaisti vietējās stratēģijas īstenošanā.

4.2 Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.-2027.gadam un Eiropas Savienības Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu

LAPO SVVA stratēģijas ietvaros īstenotie projekti veido papildinātību ar ES kohēzijas politikas programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem (SAM)(SAM), Atveseļošanās, un noturības mehānisma plāna investīcijām (AF). Minētajos programmu dokumentos definētās, SVVA stratēģijai saistošās papildinātības aktivitātes neatrisina programmu dokumentos definētās problēmas, tomēr tās risina konkrētu mērķu, rīcību un investīciju ietvaros::

ES kohēzijas politikas programmu 2021.-2027.gadam SAM pasākumi Atveseļošanās, un noturības mehānisma plāns AF	LAPO SVVA stratēģijas, mērķi (M), rīcības (R)	LAPO SVVA stratēģijā plānotie investīciju pasākumi
SAM 5.1.1.Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās. Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam Pasākums 5.1.1.1. Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam	M1 Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas. R1.1. Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t. sk. vides radīšana, labiekārtošana un jaunu produktu un pakalpojumu radīšana (R.1.1.1) 'Lauku biļete' R1.2. Lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana	M1 Atbalstāmās iniciatīvas: - jauninājumiem (jauni produkti, pakalpojumi) LAPO teritorijā, vienlaikus, ilgtspējīgi izmantojot vietējos resursus (izejvielas, darbaspēks), un teritorijas potenciālu, nodrošinot vides pieejamību. - iespējai nodarbinātību vienlaikus apvienot to ar algota darba pienākumiem, piemēram ārpus LAPO darbības teritorijas veicot algota darba pienākumus un izveidojot savu saimniecisko darbību savā dzīves vietā, ja tā atrodas LAPO darbības teritorijā
SAM 6.1.1. Dot reģioniem un cilvēkiem iespēju risināt sociālās, ekonomiskās un vides sekas, ko rada pāreja uz klimatneitrālīti. Uzņēmējdarbības "zaļināšanas" un produktu attīstības pasākumi, veicinot energoefektivitātes paaugstināšanu un energoefektīvu tehnoloģiju ieviešanu uzņēmumos Pasākums 6.1.1.3. Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku	M1 Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas. R1.1. Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t. sk. vides radīšana, labiekārtošana un jaunu produktu un pakalpojumu radīšana (R.1.1.1) 'Lauku biļete' R1.2. Lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana	M1 Atbalstāmās MVU konkurētspēju veicinošas iniciatīvas ražošanas un pakalpojumu sniegšanas pašpatēriņam nepieciešamo, atjaunojamo energoresursu pieejamībai.
SAM 2.2.2. Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana.	M1 Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas. R1.1. Nelauksaimnieciskās	M1 Ar aprites ekonomiku saistītas iniciatīvas t.sk. ar klimata mērķu sasniegšanu saistītas iniciatīvas,

<p>Pasākums 2.2.2.4. Aprites ekonomikas principu ieviešana AF (2.2.1.3.i.) Atbalsts jaunu produktu un pakalpojumu ieviešanai uzņēmējdarbībā.</p>	<p>uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t. sk. vides radīšana, labiekārtošana un jaunu produktu un pakalpojumu radīšana (R.1.1.1) 'Lauku biļete' R1.2. Lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana. M2 Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas. R.2.1. Vietējās teritorijas infrastruktūras un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai (R2.1.);</p>	<p>piemēram esošu produktu, pakalpojumu koplietošanu, iznomāšanu, atkārtotu lietošanu, labošanu, atjaunošanu un otrreizēju pārstrādi. M2 Ar aprites ekonomiku un klimata mērķi saistītas, sabiedriskās iniciatīvas, izmantojot ilgtspējīgas un vidi saudzējošas metodes un teritoriju apsaimniekošanas modeļus.</p>
<p>SAM 2.2.2. Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu. AF (1.2.1.4.i.) Energo efektivitātes uzlabošana valsts sektora ēkās, t.sk. vēsturiskajās ēkās.</p>	<p>M2 Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas. R.2.1. Vietējās teritorijas infrastruktūras un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai; R.2.2. Daudzveidīgu sabiedrisko aktivitāšu pieejamība un attīstība, un jauniešu iniciatīvu aktivitātes prasmju, zināšanu un kompetences veicināšanai</p>	<p>M2 Atbalstāmās iniciatīvas: -teritorijas labiekārtošanai (t.sk. apgaismošana), piemēram, ap dabas, sporta un kultūrvēstures objektiem, izmantojot ilgtspējīgas un vidi saudzējošas metodes un teritoriju apsaimniekošanas modeļus; - aktīva brīvā laika un veselības uzlabošanas iespēju paplašināšanai, akcentējot kopienai aktuālos risinājumus (interesu centri, tikšanās vietas, meistarklases, suņu pastaigu laukumus u.c.), t.sk. izmantojot ilgtspējīgas un vidi saudzējošas metodes un teritoriju apsaimniekošanas modeļus.</p>
<p>SAM 4.1.1. Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un stiprināt veselības sistēmu, tostarp primārās veselības aprūpes noturību, un sekmēt pāreju no aprūpes iestādē uz ģimenē un kopienā balstītu aprūpi. Pasākums 4.1.1.1. Ārstniecības iestāžu infrastruktūras attīstība. AF (4.1.1.i.) Uz cilvēku centrētas, visaptverošas, centrētas, integrētas veselības aprūpes sistēmas ilgtspēja un noturība.</p>	<p>M1 Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas. R1.1. Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t. sk. vides radīšana, labiekārtošana. M2 Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas. R.2.1. Vietējās teritorijas infrastruktūras un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai (R2.1.); R.2.2. Daudzveidīgu sabiedrisko</p>	<p>M1 Atbalstāmās iniciatīvas: -radīt un/vai attīstīt ar veselības uzlabošanu, un ar to saistītu pakalpojumu pieejamību aktivitātes; M2 Atbalstāmās iniciatīvas: - uzlabotām jeb no jauna izveidotām iespējām piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un pieejamiem veselības aprūpes, veicināšanas pakalpojumiem</p>

	aktivitāšu pieejamība un attīstība.	
AF 2.3.1.2.i. Uzņēmumu digitālo prasmju attīstība AF 2.3.2.1.i. Digitālās prasmes iedzīvotājiem, t.sk. jauniešiem	M1 Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas. R1.1. Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t. sk. vides radīšana, labiekārtošana un jaunu produktu un pakalpojumu radīšana (R.1.1.1) 'Lauku biļete' R1.2. Lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana.	M1 atbalstāmās iniciatīvas veicināt augsta līmeņa digitālo prasmju apguves iespējas, uzņēmumu digitālo prasmju attīstības aktivitātes.
SAM 4.2.4. Veicināt mūžizglītību, jo īpaši piedāvājot elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visiem, ņemot vērā uzņēmējdarbības un digitālās prasmes, labāk prognozējot pārmaiņas un vajadzību pēc jaunām prasmēm, pamatojoties uz darba tirgus vajadzībām, atvieglojot karjeras maiņu un sekmējot profesionālo mobilitāti. Pasākums 4.2.4.1. Atbalsts nozaru vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai.	M1 Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas. R1.1. Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t. sk. vides radīšana, labiekārtošana un jaunu produktu un pakalpojumu radīšana (R.1.1.1) 'Lauku biļete'. M2 Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas. R.2.2. Daudzveidīgu sabiedrisko aktivitāšu pieejamība un attīstība, un jauniešu iniciatīvu aktivitātes prasmju, zināšanu un kompetences veicināšanai.	M1 Atbalstāmās iniciatīvas veicināt pieaugušo mūžizglītības un tālākizglītības aktivitāti jebkurai dzimuma, vecuma, interešu kopai t.sk. jaunu prasmju apguvei, darba tirgum nepieciešamām iemaņām, ne tikai, tomēr akcentējot ar uzņēmējdarbību digitālām kompetencēm saistītās prasmes. M2 Atbalstāmās iniciatīvas īstenotas izglītības aktivitātēs, īstermiņa mācībās, saistītās ar mūžizglītību, dažādu prasmju apguvi t.sk. paaudžu maiņas ietvaros organizētas aktivitātes
SAM 5.1.1. Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās. Pasākums 5.1.1.6. Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība. Pasākums 5.1.1.3. Publiskās ārtelpas attīstība AF 3.1.1.3.i. Investīcijas uzņēmējdarbības publiskajā infrastruktūrā industriālo parku un	M1 Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas. R1.1. Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība, t. sk. vides radīšana, labiekārtošana un jaunu produktu un pakalpojumu radīšana (R.1.1.1) 'Lauku biļete' R1.2. Lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība, t.sk. vides radīšana, labiekārtošana. M2 Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas. R.2.2. Daudzveidīgu sabiedrisko aktivitāšu pieejamība un attīstība.	M1 Atbalstītās iniciatīvas radītām un/vai attīstītām ar aktīvu brīvo laiku, tūrisma (t.sk. izzinošu aktivitāšu, meistarklašu aktivitātes) vietējiem iedzīvotājiem un tūristiem, vienlaikus nodrošinot to atpazīstamību kā LAPO teritorijā tā ārpus tās. Lokālu paražu, iemaņu, kultūras vēsturisku vērtību popularizēšana (piemēram: tradīciju nodošana pārtikas produktu receptūrās, gatavošanas metodēs). M2 Atbalstāmās iniciatīvas ar nozīmīgu pienesumu vietējā kultūras mantojuma saglabāšanai un mūsdienīgai pielietošanai, t.sk.,

teritoriju attīstīšanai reģionos AF 3.1.2.1.i. Publisko pakalpojumu un nodarbinātības pieejamības veicināšanas pasākumi cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem		mākslinieciskajai daiļradei, kas saistīta ar publisku aktivitāšu pieaugumu.
---	--	---

4.3 Projektu vērtēšanas kritēriji un kārtība, t.sk. interešu konflikta novēršana

Projektu vērtēšanas kritēriji un vērtēšanas kārtība LAPO izstrādāta, lai noteiktu projektu atbilstību SVVA stratēģijas 2023.-2027. gadiem periodam.

Projektu vērtēšanas kritēriji ir publiski un ir pieejami www.lapo.lv mājas lapā sadaļā 'Projektu konkursi'-'Projektu sagatavošanas informācija'. Katra, aktuālā projektu konkursa kārta, tās publisks paziņojums, ietver informāciju par vērtēšanas kritērijiem, to pieejamību, un konsultāciju atbalsta iespējām projekta iniciatīvu izstrādē. Projektu iniciatīvu sagatavošanā tiek organizētas konsultācijas, informatīvi pasākumi par kuru norisi interesentiem ir iespēja uzzināt vismaz 14 dienas pirms to norises (informatīvie semināri), kā arī konsultāciju pieejamība (klātienē, attālināti).

Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanā izmantotie principi:

- 1) atbilstības princips - vērtēšanas kritēriji nosaka, lai projektu pieteikumos plānotās aktivitātes un mērķi sniedz tiešu ieguldījumu SVVA stratēģijas rīcību un mērķu sasniegšanā;
- 2) vienlīdzības princips - izstrādātie vērtēšanas kritēriji nav diskriminējoši un ir vienlīdzīgi attiecībā pret visiem, kas var pretendēt uz atbalstu;
- 3) ilgtspējas princips - vērtēšanas kritēriji veicina projekta rezultātu saglabāšanu, izmantošanu un attīstību turpmāk;
- 4) papildināmības princips prasa izvēlēties tādus kritērijus, kur projekti uzrāda saikni ar citām iestrādēm, kas jau īstenotas (projekta iesniedzējs ir jau veicis investīcijas) vai arī tiek īstenotas blakus teritorijā (nepieciešamība veidot teritoriāli saistītas investīcijas, lai palielinātu sociālo vai ekonomisko efektu);
- 5) efektivitātes princips - kritēriji vērtēs paredzēto projekta mērķu, aktivitāšu un plānoto ieguldījumu sabalansētību, nodrošinot projekta iniciatīvas ilgtspēju;
- 6) inovācijas princips - kritēriji vērtēs projektos paredzēto iniciatīvu un aktivitāšu novitāti LAPO teritorijā;
- 7) prioritāšu princips paredz, ka vērtēšanas kritērijos tiks vērtēts, vai projektu pieteikumos tiks sekmētas iniciatīvas un citi, specifiskie kritēriji (SVVA stratēģijas sadaļa 3.2. 'Kritēriju apraksts maksimālās intensitātes noteikšanai', 36.lpp.);
- 8) atklātības princips - kritēriji un to vērtējums būs atklāts un pieejams projektu iesniedzējiem, vērtēšanas process tiks nodrošināts caurspīdīgs. Projekta vērtēšanas rezultāti ir pieejami www.lapo.lv sadaļā 'Noslēgtās projektu kārtas', Informācija par ieviestajiem projektiem ir publiski pieejama intervijās un LAPO projektu katalogā;
- 9) taisnīguma princips - pret visiem projektu iesniedzējiem tiks ievēroti vienādi vērtēšanas kritēriji un principi, nepieļaujot interešu konflikta riskus.

Projektu izvērtēšanu veic projektu vērtēšanas komisija, kurā ir vismaz 3 cilvēki, kas vērtē projektus atbilstoši noteiktajai vērtēšanas kārtībai, ko LAPO padome apstiprina ar nolikumu.

Projektu vērtētāji (izņemot SVVA Padomi) tiek piesaistīti katram projektu konkursam atkārtoti.

LAPO projektu vērtēšana noris 2 līmeņos. 1.līmenis ir aktuālās projektu kārtas projektu vērtētāji, vismaz 3 cilvēku sastāvā, kuru piesaisti apstiprina LAPO padome. Lai nodrošinātu interešu konflikta novēršanu, projektu vērtēšanā tiek iesaistīti speciālisti atbilstoši interešu konflikta kritērijiem. Katrs projektu vērtētājs savu atbilstību interešu konflikta neesamībai apliecina 'Interešu deklarācijā' (3.pielikums). Projektu vērtēšanas 1.līmeņa rezultātus izskata un apstiprina SVVA padome, kuru veido daļa no LAPO lēmēj institūcijas. SVVA padome ir atsevišķa, organizatoriska struktūra LAPO, kuru organizē LAPO padome, ievēlot SVVA padomes dalībniekus ierobežotam darbības periodam. SVVA padomes uzdevums ir uzraudzīt SVVA stratēģijas īstenošanu t.sk. izskatīt, un apstiprināt 1.līmeņa projektu vērtēšanas rezultātus. SVVA padome sastāv no padomes priekšsēdētāja un diviem padomes locekļiem, kuri atbilst valsts amatpersonas statusam. Līdzīgi projektu vērtēšanas 1.līmeņa speciālistiem, SVVA padomes locekļi iesniedz apstiprinātu 'Interešu deklarāciju'.

Papildus iepriekš aprakstītai interešu konflikta novēršanas procedūrai, tam projektu vērtēšanas komisijas loceklim, projektu vērtētājam 1.līmenī, un SVVA padomes loceklim nav atļauts piedalīties projektu vērtēšanas komisijas darbā un lēmuma pieņemšanā tajā vietējās attīstības stratēģijas rīcībā un tajā projektu pieņemšanas kārtā, kurā viņš pats vai viņa saistītās personas ir iesniegušas projekta iesniegumu. Saistītās personas atbilstoši likumam 'Par nodokļiem un nodevām' t.sk.: 1) Projekta iesniedzējs kvalificējas kā 'saistītā persona', ja ir projekta vērtētāja 1.līmenī jeb SVVA padomes loceklim laulātais, vai radnieks līdz otrajai radniecības pakāpei (sieva/vīrs, bērni, brāļi/māšas), kuram pieder vairāk nekā 50 % no pamatkapitāla daļas, ir izšķiroša ietekme un balsu vairākums projekta iesniedzēja uzņēmumā. Interešu konflikta noteikšana atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012, 61. panta 3. punkta nosacījumiem.

LAPO projektu vērtēšanas izpildinstitūcija ir biedrības padome, tās pārstāvis ir LAPO koordinators vienlaikus LAPO paraksta tiesīga persona (amatpersona. uz kuru attiecas likums par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā).

LAPO izpildinstitūcija partneriem, t.sk. LAD, paziņo, kādas organizācijas vai citas intereses pārstāv projektu vērtētāji abos vērtēšanas līmeņos, kuras varētu ietekmēt viņu objektivitāti lēmumu pieņemšanā. LAPO izpildinstitūcijas pārstāvis sniedz informāciju partneru interešu reģistram. Reģistrs tiek atjaunots pirms katras finansējumu piešķiršanas sēdes, projektu vērtētājiem parakstot Interešu deklarāciju - ja interešu konflikts nepastāv, paraksta apliecinājumu A, ja interešu konflikts pastāv, paraksta apliecinājumu B (Interešu deklarācija 3. pielikumā).

Vērtēšanas komisija mēneša laikā pēc projektu iesniegumu pieņemšanas termiņa beigām izvērtē projektu atbilstību stratēģijai, atbilstoši katram projektu vērtēšanas kritērijam piešķirot noteiktu punktu skaitu. Atbalsta saņemšanai var tikt kvalificēti tie projekti, kam piešķirts vismaz minimālais nepieciešamais punktu skaits.

Atbilstoši saņemtajam punktu skaitam, projekti tiek sarindoti pēc to ieguldījuma stratēģijas mērķu sasniegšanā. Gadījumos, ja vienas rīcības ietvaros vairākiem projektiem ir vienāds punktu skaits, priekšroka, piešķirot 0,1 punktu, tiek piešķirta projektam, kas ieguvis augstāko vērtējumu sekojošos kritērijos:

- Šis ir vienīgais vai augstāko punktu skaitu saņēmušais konkrētā pretendenta iesniegtais projekts attiecīgajā kārtā. Ja šis kritērijs neatrisina problēmu, tiek ņemts vērā nākamais kritērijs
- Lielāks projekta iesniedzēja finansiālā ieguldījuma apjoms (%) projekta īstenošanā. Ja šis kritērijs neatrisina problēmu, tiek ņemts vērā nākamais kritērijs;
- Projektu paredzēts realizēt ar mazākām kopējām publiskā finansējuma attiecināmajām izmaksām.

Vajadzības gadījumā projekta iesniedzējam tiek prasīta papildus informācija, kas iesniedzama 5 darbdienu laikā.

LAPO projektu vērtēšanas komisija 10 darbdienu laikā pēc projektu vērtēšanas termiņa beigām LAD Elektroniskās pieteikšanās sistēmā iesniedz normatīvos noteiktu informāciju par projektu vērtēšanas rezultātiem. Projektu vērtēšanas rezultāti tiek apstiprināti LAPO padomes sēdē, sēdes protokolā iekļaujot informāciju par: 1) apstiprinātajiem un noraidītajiem projektiem; 2) apstiprināto projektu paredzētās darbības, kuru rezultātā ir iegūti projektu vērtēšanas kritēriju punkti; 3) norādīta informācija par plānotajām darbībām, kurām ir piešķirti projektu vērtēšanas kritēriji, bet darbības tiks veiktas projektu īstenošanas laikā; 4) personas, kuras ir piedalījušās projektu vērtēšanas rezultātu apstiprināšanas lēmuma pieņemšanā, personu pārstāvēto iestādi; 5) informāciju par personām, kuras nav piedalījušās lēmuma pieņemšanā, bet ir aicinātas lēmumu pieņemt kā arī informāciju par personām, kuras nav piedalījušās lēmumu pieņemšanā saistībā ar interešu konflikta novēršanas darbībām, ; 6) informāciju par balsojuma sadalījumu starp publisko un privāto sektoru projektu vērtēšanas rezultātu lēmumu apstiprināšanā. Kopā ar projektu vērtēšanas rezultātiem, LAD Elektroniskās pieteikšanās sistēmā tiek iesniegta informācija ar projektu vērtētāju individuālo vērtējumu katram projektam, un projektu vērtētāju interešu konflikta deklarācija.

LAPO vērtēšanas komisijas lēmumu var apstrīdēt mēneša laikā pēc tā stāšanās spēkā, iesniedzot iesniegumu LAPO izpildinstitūcijas pārstāvim-koordinatoram rakstiskā formā – elektroniski: lapo@lapo.lv jeb ar VAS Latvijas Pasts sūtījumu adresē: 'BDR 'Lauku Attīstības Partnerība', Dārza iela 2a, Sigulda, LV-2150. LAPO izpildinstitūcija lemj par pārsūdzības tālāku virzību – vērtēšanas rezultātu pārskatīšanu jeb vērtēšanas rezultātu nepārskatīšanu, balstoties uz pārsūdzībai iesniegtajiem argumentiem. LAPO lēmums apstrīdēšanas iesniegumam tiek nosūtīts apstrīdēšanas iesnieguma iesniedzējam rakstiskā formā uz iesniegumā norādīto kontaktu informāciju. Konkrētajā situācijā LAPO lēmums apstrīdēšanas iesniegumam nedrīkst pārsniegt 10 darba dienas no apstrīdēšanas iesnieguma saņemšanas brīža.

LAPO lēmumu apstrīdēšanas iesniegumam var pārsūdzēt tiesā atbilstoši normatīvos minētajai kārtībai.

Pēc projekta iesniegšanas LAD, triju mēnešu laikā projekta iesniedzējs saņem informāciju par projekta apstiprināšanu, noraidīšanu jeb papildus nepieciešamo informāciju. Papildus pieprasītās informācijas iesniegšana LAD ir jāplāno septiņu kalendāro dienu laikā no LAD pieprasījuma paziņošanas dienas. Ja projekta iesnieguma izvērtēšanai nepieciešams papildu laiks faktu pārbaudei, lēmuma pieņemšanas termiņu pagarina, bet ne ilgāk kā līdz 12 mēnešiem no projekta iesniegšanas brīža. Projekta izskatīšanas laikā tam rezervē publisko finansējumu. Projekta iesniedzējs ir tiesīgs lūgt LAD izdarīt grozījumus projekta iesniegumā, ja to dēļ nemainās projekta mērķi vai projekta ieviešana atbilstība normatīvos noteiktajiem nosacījumiem konkrētā atbalsta saņemšanai.

LAD 10 darba dienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas par projekta tālāku virzību (apstiprināšanu jeb noraidīšanu) paziņo projekta iesniedzējam elektroniskā formā.

Līdzīgi LAPO lēmuma apstrīdēšanas iespējām, arī LAD lēmumu apstrīdēšana ir iespēja atbilstoši LAD likumā noteiktajai kārtībai.

Katrā rīcībā iesniegtie projekti tiek vērtēti 3 līmeņos:

1. līmenis - administratīvie kritēriji;
2. līmenis - vispārīgie kritēriji;
3. līmenis - specifiskie kritēriji.

Summāro kritēriju pie pozitīviem visiem 1.līmeņa kritērijiem nosaka 2. un 3. līmeņa kritēriju summa.

Projektu vērtēšanas kritēriji pieejami LAPO mājaslapā www.lapo.lv.

4.4 Sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzība un novērtēšana

Patstāvīgu stratēģijas īstenošanas uzraudzību nodrošina administratīvais vadītājs, par ieviešanas gaitu informējot organizācijas padomi ne retāk kā vienu reizi ceturksnī (par projektos plānotajiem rezultativajiem rādītājiem, finansējuma apguvi, iesniegto un apstiprināto projektu statistiku, stratēģijas ieviešanas rādītājiem u.c.), kā arī veicot projektu uzraudzību. Stratēģijas ieviešanas rādītāju novērtēšanai tiek izmantota informācija no projektu iesniegumiem un pārskatiem, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Centrālās statistikas pārvaldes, Lursoft datu bāzes un vietējām pašvaldībām.

LAPO padome līdzdarbojas stratēģijas periodiskā novērtēšanā, balstoties uz administratīvā vadītāja ierosinājumiem un stratēģijas ieviešanas rādītāju (t.sk. projektu konkursu) rezultātiem, organizējot nepieciešamās izmaiņas, papildinājumus stratēģijā. Nepieciešamības gadījumā tiek sagatavoti Stratēģijas grozījumi.

Stratēģijas īstenošanas gaita publiski tiks atspoguļota, nodrošinot regulāru aktuālās informācijas ievietošanu organizācijas mājaslapā, ne retāk kā pēc katra projektu konkursa noslēguma kā arī aicinot sabiedrību iesaistīties stratēģijas ieviešanas gaitas aptaujās, publiskās darba grupās, informējot par veiktajiem papildinājumiem stratēģijā.

Divas reizes Stratēģijas ieviešanas periodā – 2025.gada otrajā pusē (vidus termiņa) un perioda beigās (gala novērtējuma) LAPO plāno veikt stratēģijas īstenošanas un ietekmes uz teritorijas attīstību vērtējumu.

Projekta uzraudzība LAPO – LAPO administratīvais vadītājs seko projekta plānotajam īstenošanas termiņam. Pēc projekta īstenošanas termiņa, LAPO administratīvais vadītājs pārliecinās par projekta īstenošanu un normatīvos noteikto dokumentu iesniegšanu LAD no projekta īstenošanas vietas apskati iepriekš saskaņojot apskates laiku, vietu ar projekta īstenošanu. Vienlaikus LAPO pārliecinās par projekta ieviešanas plānotajām darbībām projekta vērtēšanā piešķirto punktu ietvaros, piemēram projekta publicitāte. LAPO veiktās apsekošanas un izpētes rezultātā tiek sagatavots protokols, kurš vienlaikus ar foto fiksāžu no projekta īstenošanas vietas, tiek iesniegts LAD.

Tāpat LAPO ņem vērā projekta ieviešanas teritorijā saņemto iedzīvotāju, pašu iniciētas atsauksmes par projekta ieviešanu, rezultātiem. Atsauksmju esība var ietekmēt projekta ieviešanas rezultātu apsekošanas rindojumu.

Stratēģijas īstenošanu raksturojošie rādītāji:

1. Projektu skaits kopā, projektu skaits katrā mērķī, rīcībā:
 - 1.1. Projektu skaits pēc to īstenotājiem katrā mērķī, rīcībā (privātas un juridiskas personas; publiskās pārvaldes iestādes; NVO, apvienības u.t.m.l. sociālo interešu pārstāvošas juridiskas personas; pētniecības organizācijas un institūcijas u.c.)
2. Inovatīvo projektu skaits kopā un katrā rīcībā;
3. Sadarbības projektu skaits (LAPO īstenotie starpteritoriālie un/vai starpvalstu projekti);
4. Finansējuma rādītāji:
 - 4.1. Finansējums SVVA stratēģijas īstenošanai (t.sk. sagatavošanai, sadarbībai);
 - 4.2. Finansējums SVVA stratēģijas pārvaldībai, uzraudzībai un izvērtēšanai, un tās iedzīvināšanai, arī ieinteresēto personu pieredzes apmaiņas veicināšanai.

Stratēģijas īstenošanas patstāvīgās uzraudzības novērtēšanas ziņojumu saturs un forma tiek veidots atbilstoši aktuālās ziņojuma informācijas tematikai, saturam. Brīvā formā, pieejams LAPO padomei ziņojuma satura tālākai apstrādei, rīcības plānošanai (ja aktuāli).

Stratēģijas īstenošanas periodiskas novērtēšanas saturs tiek veidots saskaņā ar normatīvo regulējumu ietverot :

- ikgadējo un starpposma vērtējumu sagatavošanas kritērijus (saskaņā ar regulējumu);
- informāciju par veidu un avotiem, kā iegūti un apkopoti mērķu (rezultāta) un rīcību (iznākuma) rādītāji un to vērtības;
- SVVA stratēģijas īstenošanas procesa vērtējuma kritēriji;
- informāciju kā LAPO teritorijā tika vērtēta izplatītā informācija par stratēģijas īstenošanu un tās rezultātiem;
- LAPO SVVA stratēģijas rezultātā radītā LEADER pievienotā vērtība;
- informāciju par SVVA stratēģijas ieviešanā nodrošinātām, vienādām iespējām iesaistīties jebkuram sabiedrības loceklim, tajā skaitā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un jauniešiem;
- informāciju par SVVA stratēģijas īstenošanas rezultātu vērtēšanas kritērijiem, ko tie sniedz ELFLA finansētajām rīcībām nacionālajā līmenī (piemēram – radīto darba vietu skaits);
- informāciju par SVVA stratēģijas īstenošanas rezultātiem pašvaldības, Rīgas plānošanas reģiona attīstības programmu īstenošanā.

Stratēģijas īstenošanas periodiskas novērtēšanas ziņojuma saturu ir paredzēts publiskot, informāciju izvietojot www.lapo.lv un par informācijas pieejamību informējot sabiedrību LAPO Facebook adresē, kā arī informējot LAPO lēmēj institūciju partnerus, LAPO biedrus.

4.5 SVVA stratēģijas īstenošanas organizācija

Stratēģijas ieviešanā LAPO augstāko lēmēj institūciju veido biedru kopsapulce, un vietējās rīcības grupas ELFLA pārvaldes institūciju funkcijas pilda padome, kas darbojas 10 cilvēku sastāvā. Padomi vada padomes priekšsēdētājs. LAPO izpildinstitūcija ir biedrības koordinatore, finanšu vadītājs un projektu vērtēšanas komisija. Par LAPO administratīvā

darba organizēšanu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas laikā atbild biedrības izvirzītais administratīvais vadītājs.

Finanšu un grāmatvedības jautājumi ir ārpalpojuma pārziņā uz uzņēmuma līguma pamata. SVVA stratēģijas aktivizēšanai tiks izlietoti vismaz 17 % no kopējā vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtā finansējuma apjoma.

Tikai pēc LAD lēmuma par LAPO SVVA stratēģijas iesnieguma apstiprināšanu, LAPO iegūst tiesības uzsākt SVVA stratēģijas īstenošanu.

Visas izmaiņas attīstības stratēģijā LAPO rakstiski saskaņo ar LAD.

Lai īstenotu SVVA stratēģiju, LAPO rīcība:

- pēc LAD lēmuma par SVVA stratēģijas iesnieguma apstiprināšanu pašvaldības mājas lapā www.sigulda.lv; LAPO mājas lapā: www.lapo.lv un publiskajā telpā izsludina datumu, kad tiks uzsākta aktuālās projektu kārtas projektu pieņemšana:
 - a) atbilstoši SVVA stratēģijā noteiktajam rīcības plānam;
 - b) ievērojot atklātu projektu iesniegumu konkursu nosacījumus;
- nodrošina, lai projekta pieņemšanas termiņš ir viens mēnesis pēc informācijā izsludinātā projektu iesniegšanas sākuma datuma;
- nodrošina, lai projektu vērtēšanas komisija trīsdesmit dienu laikā pēc projektu iesniegumu pieņemšanas termiņa beigām izvērtē projektu atbilstību SVVA stratēģijai. **Projekti, kas neatbilst, SVVA stratēģijā noteiktajai rīcībai, tālāk netiek vērtēti, un LAPO lēmējinstītūcija pieņem lēmumu par projekta neatbilstību, atbilstoši SVVA stratēģijā noteiktajiem, projektu vērtēšanas kritērijiem.**
- nodrošina pēc projektu iesniegumu izvērtēšanas LAPO padomes apstiprinājumu katram projektam; **pieņem lēmumu**; izveido projektu sarakstu, sarindojot projektu iesniegumus pēc iegūto punktu skaita. Ja LAPO sniedz negatīvu lēmumu, tā norāda projektu iesniedzējam noraidīšanas iemeslu argumentēti.
- **nodrošina saņemto un vērtēto projektu sarakstu, un lēmumus kopā ar projektu iesniegumiem, un tiem pievienotajiem dokumentiem, lēmējinstītūcijas sēdes protokolu, iesniegšanu LAD pēc katras attiecīgās projektu kārtas beigām (vērtēšanas termiņa beigām) desmit darba dienu laikā.**
- periodiski novērtē vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu atbilstoši 4.4. punktā 'Stratēģijas īstenošanas uzraudzība un novērtēšana' aprakstītajam;
- nodrošina publicitāti un sniedz vietējās rīcības grupas darbības teritorijas iedzīvotājiem informāciju par vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu saskaņā ar 4.1. punktā 'Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošajām organizācijām'.

5. Finansējuma sadales plāns

Nr. p. k.	Mērķis	KLP SP intervencē	
		atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu)	atbalsta apmērs (euro)*
1.	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas(M1)	60%	584684,02
	KOPĀ uzņēmējdarbības attīstībai	60%	584684,02
2.	Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas(M2)	40%	389789,35
2.1.	Sadarbības projektu iniciatīvas (M2.2.)	5%	19489,47
	KOPĀ iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošana	40%	389789,35
Kopā		100	974473,37

Pielikumi

1. pielikums

LAPO BIEDRU SARAKSTS (uz 01.11.2022.)

N.p.k.	Biedrs	Statuss (biedrība/nodibinājums/komersants/ pašvaldības iestāde/fiziska persona	Pilnvarotā persona vārds/uzvārds
1	Siguldas novada pašvaldība	pašvaldība	Ineta Eriksone
2	Liona Barone	Fiziska persona	Liona Barone
3	Agris Bukovskis	fiziska persona	Agris Bukovskis
4	Margita Līce	fiziska persona	Margita Līce
5	Biedrība „Mālpils tautskola”	biedrība	Ieva Pauloviča
6	Inčukalna invalīdu biedrība	biedrība	Valda Pavloviča
7	Mālpils makšķerņu biedrība „Mālpils zivīm”	biedrība	Normunds Ozoliņš
8	SIA Lejaslīves	komersants	Atis Vallis
9	Biedrība „Jauno Jātnieku skola”	biedrība	Zane Josta
10	SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs Pierīgas konsultāciju birojs	komersants	Kristīne Ragaine
11	KKS „Allažu saime”	komersants	Ēriks Čoders
12	ZS Pamales	komersants	Igors Šaboņa
13	Ineta Eriksone	fiziska persona	Ineta Eriksone
14	Biedrība Pabažu kungi	biedrība	Normunds Broks
15	Linards Ligeris	fiziska persona	Linards Ligeris
16	Rainers Paeglis	fiziska persona	Rainers Paeglis
17	Natālija Biserova	fiziska persona	Natālija Biserova
18	Inese Pikalova	fiziska persona	Inese Pikalova
19	Klinta Ilgavīze	fiziska persona	Klinta Ilgavīze
20	Biedrība “Domu Doma”	biedrība	Nikoleta Nesteruka

Biedrības 'Lauku Attīstības Partnerība' darbības teritorijas sabiedrības virzītas vietējās attīstības
STRATĒGIJA 2023.-2027. gadam.

21	Monta Voldiņa	pašnodarbināta persona	Monta Voldiņa
22	SIA Sirdsapziņas skola	komersants	Elvita Rudzāte
23	ZS Zutiņi-1	komersants	Rūta Beirote
24	Agnis Vītols	fiziska persona	Agnis Vītols
25	Sergejs Garāņins	fiziska persona	Sergejs Garāņins
26	Jolanta Miklašēviča	fiziska persona	Jolanta Miklašēviča
27	Dins Ekmanis	fiziska persona	Dins Ekmanis
28	Jekaterina Kaspiroviča	fiziska persona	Jekaterina Kaspiroviča
29	Artūrs Broks	fiziska persona	Artūrs Broks
30	Edgars Kalniņš	fiziska persona	Edgars Kalniņš
31	Sanita Biļčuka	fiziska persona	Sanita Boļčuka
32	Mārtiņš Ozolnieks	fiziska persona	Mārtiņš Ozolnieks
33	Madara Liene Ligere	fiziska persona	Madara Liene Ligere
34	Mārcis Akmentiņš	fiziska persona	Mārcis Akmentiņš
35	Biedrība Aicinājums TEV	biedrība	Mārīte Rozentāle
36	ZS Šalkones	komersants	Vita Epalte
37	SIA "Taureņi pakrūtē"	komersants	Laura Dancīte
38	Jānis Mackus	fiziska persona	Jānis Mackus

2. pielikums

LAPO padomes locekļu saraksts (uz 01.01.2022)

Vārds, uzvārds	Pārstāvētā institūcija	Ieņemamais amats	Pārstāvētā joma
Pašvaldību iestāžu pārstāvji			
Ineta Ēriksone	Siguldas novada pašvaldība	Padomes locekle	Pašvaldību iestāžu pārstāvis
Privātpersonas, sociālie un ekonomiskie partneri			
Kristīne Ragaine	SIA LLKC Pierīgas konsultāciju birojs	Padomes priekšsēdētājs	Pārstāv lauksaimnieku intereses, lauku attīstības un uzņēmējdarbības t.sk. lauksaimniecības intereses
Ēriks Čoders	KKS „Allažu saime”	Padomes loceklis	Pārstāv uzņēmējdarbības intereses, iespējas
Igors Šaboha	z/s „Pamales”	Padomes loceklis	Pārstāv lauksaimnieku intereses
Valda Pavloviča	Biedrība „Inčukalna invalīdu biedrība”	Padomes locekle	Pārstāv personu ar invaliditāti intereses
Normunds Ozoliņš	Mālpils makšķernieku biedrība „Mālpils zivīm”	Padomes loceklis	Pārstāv NVO intereses
Margita Līce	Privātpersona	Padomes loceklis	Pārstāv lauku sieviešu intereses
Agris Bukovskis	Privātpersona	Padomes loceklis	Pārstāv kopienu līderu intereses
Rainers Paeglis	Privātpersona	Padomes loceklis	Pārstāv jauniešu intereses
Liona Barone	Privātpersona	Padomes locekle	Pārstāv mājražotāju un pārtikas produktu intereses

LAPO padomes interešu deklarācija

**VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS 'Lauku Attīstības Partnerība' (LAPO) padomes
INTEREŠU DEKLARĀCIJA**

Vārds, uzvārds	
Organizācija, amats:	
Projektu konkurss, uz kuru attiecas finansējuma piešķiršana nosaukums	

A

Apliecinu, ka man nav tādu apstākļu, kuru dēļ es, personīgu motīvu vadīts (-a), varētu būt ieinteresēts (-a) konkursa rezultātos par labu kādam pretendents un kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā.

Datums: _____

Paraksts: _____

B

Informēju, ka man ir apstākļi, kuru dēļ es varētu nonākt interešu konfliktā un kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā:

(papildus informācija par apstākļiem, kas veido interešu konfliktu, norāda attiecīgo projekta iesniedzēju)

Datums: _____

Paraksts: _____

4.pielikums

Stratēģijas izstrādes procesā iesaistītās personas un organizācijas

Vietējās attīstības stratēģijas izstrādes procesā tika rīkotas 7 „Ideju darbnīcas”, LAPO darbības teritorijas iedzīvotājus kopienu viedokļu līderus diskusijās, viedokļu apmaiņā un aptaujās iedzīvotājus no LAPO darbības teritorijas.

Ideju darbnīcās piedalījās:

08.06.2023. – Mālpils pagasts (15 dalībnieki)

Mālpils pagasta administratīvie pārstāvji
Mālpils pagasta izglītības iestāde
Mālpils kultūras aktivitāšu norises pārstāvis
LIAA Siguldas biznesa inkubatora pārstāvis
Fiziskas personas, uzņēmēji, zemnieku saimniecības
1 NVO pārstāvis
1 kooperatīva pārstāvis

12.06.2023. – Inciems, Krimuldas pagasts (9 dalībnieki)

Siguldas novada domes pārstāvji
'Inciema Tornis' pārstāvis
Fiziskas personas, zemnieku saimniecības, amatnieki
1 NVO pārstāvis

13.06.2023.. – Ragana, Krimuldas pagasts (11 dalībnieki)

Krimuldas pagasta administrācijas pārstāvji
Fiziskas personas, uzņēmēji, zemnieku saimniecības
1 NVO pārstāvis

14.06.2023.. – Inčukalna pagasts (11 dalībnieki)

Inčukalna pagasta administrācijas pārstāvji
Fiziskas personas, uzņēmēji, zemnieku saimniecības
2 NVO pārstāvji

15.06.2023. – Allažu pagastā (7 dalībnieki)

Allažu pagasta administrācijas pārstāvis

KKS 'Allažu krājaizdevu sabiedrība' pārstāvis

Fiziskas personas, uzņēmēji

1 NVO pārstāvis

15.06.2023. – Siguldas pagasts, Mores pagasts (9 dalībnieki)

'Jūdažu sabiedriskais centrs' pārstāvis

Fiziskas personas, uzņēmēji

1 NVO pārstāvis

16.06.2023. – Siguldas pilsēta (8 dalībnieki)

Siguldas novada dome pārstāvji

2 NVO pārstāvji

Uzņēmēji, fiziskas personas

Ilgtermiņīgas attīstības principi.

Ilgtermiņīgu attīstību ir attīstība, kas nodrošina šodienas vajadzību apmierināšanu, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai. Ilgtermiņīgu attīstību raksturo trīs savstarpēji saistītas dimensijas: vides, ekonomiskā un sociālā. Balstoties uz ilgtermiņīgas attīstības principu, attīstībai jānotiek, saudzīgi rīkojoties ar planētas resursiem un rūpējoties par to, lai uz Zemes tiktu saglabāta bioloģiskā daudzveidība.

Ilgtermiņīgas attīstības jēdziens definēts ANO Pasaules Vides un attīstības komisijas ziņojumā "Mūsu kopējā nākotne" (saukts arī par Bruntlandes komisijas ziņojumu, 1987) un starptautiski plaši tiek lietots kopš 1992.gada ANO konferences Riodežaneiro "Vide un attīstība".

Galvenie principi

- Integrācija - vides aspekti ir jāintegrē visā plānā, nodrošinot, ka izvirzītie rīcības virzieni nav pretrunā ar rīcību, kas nepieciešama, lai samazinātu nevēlamo slodzi uz vidi.
- Piesardzības princips - pieņemot lēmumus, nepieciešams izmantot piesardzības principu, pat, ja plānotās darbības tieša negatīva ietekme nav pierādīta, jo ekosistēmu nestspēju jeb ietilpību un sakarība starp slodzēm un dabas kapitālu nav iespējams precīzi noteikt. Vispārēja šī principa lietošana ir novedusi pie atšķirībām tā pielietošanā. Ja principa netiks atšķirīgi piemērotas pie augstas un zemas iespējamības riskiem, ir bažas, ka tas tiks būtiski devalvēts vai diskriminēts, piemēram, tirdzniecības jautājumos.
- Piesārņotājs maksā - tiem, kuri rada slodzi uz dabas kapitālu, ir jāsedz ar slodzes izvērtēšanu, samazināšanu vai novēršanu saistītās izmaksas (Riodežaneiro deklarācija, Eiropas kopienas dibināšanas līgums).
- Lietotājs maksā - preču un pakalpojumu lietotājiem ir jāsedz visas preces pilna dzīves cikla radītās izmaksas, tai skaitā ārējās izmaksas (angļu: externalities), kas saistās ar ārpus tirgus esošo dabas resursu (piem. gaiss, ozona slānis u.tml.) izmantošanu un radītajiem atkritumiem
- Aizvietošanas princips – videi kaitīgus ražošanas un patēriņa modeļus nepieciešams aizvietot ar ilgtermiņīgiem vai ietekmes uz vidi ziņā mazāk kaitīgiem
- Aprites cikla pieeja - izvērtēt ražošanas un patēriņa modeļu pilnu aprites ciklu
- Starppaaudžu taisnīgums - pašreizējai paaudzei ir jā saglabā vai jāvairo sociālais, dabas un cilvēku radītais kapitāls un jādod nākamajām paaudzēm iespējas attīstīties (Riodežaneiro deklarācija)
- Vienas paaudzes taisnīgums - nevienlīdzību novēršana pašreizējā paaudzē.

- Efektivitāte - cilvēku un dabas kapitālu izmantot efektīvi, lai veicinātu tādu ekonomisko attīstību, kas nodrošinātu efektīvu cilvēku, kultūras, vēstures un dabas resursu izmantošanu vietējās sabiedrības labā.
- Demokrātiskums - celt mūsu kapacitāti, ieviest IA principus, ar labāk izglītotu un integrētu administratīvo, tirgus un personīgās lēmumu pieņemšanas praksēm.
- Sabiedrības līdzdalība – pēc iespējas plašākai sabiedrībai ir jābūt laicīgi iesaistītai IA plānošanā, ieviešanā un uzraudzībā.
- Tūlītēja un ilgtermiņa integrācija - lietot visus IA principus reizē, meklējot savstarpēji atbalstošus ieguvumus.
- Integritāte / viengabalainība - veidot cilvēku un vides attiecības tā, lai saglabātu ekoloģiskās sistēmas vienotību un uzturētu neaizstājamās dzīvību uzturošās sistēmas, uz kā balstās cilvēku labklājība.
- Pietiekamība un iespējas - ja pastāv drauds, ka kāda darbība vai bezdarbība varētu izraisīt būtiskas un/vai neatgriezeniskas sekas vidē, zinātnisko pierādījumu trūkums, nevar būt par iemeslu atlikt nepieciešamās darbības, lai novērstu vides degradāciju.
- Piesardzības princips - ja pastāv drauds, ka kāda darbība vai bezdarbība varētu izraisīt būtiskas un/vai neatgriezeniskas sekas vidē, zinātnisko pierādījumu trūkums, nevar būt par iemeslu atlikt nepieciešamās darbības, lai novērstu vides degradāciju.